

Vlada Republike Slovenije in
Vrhovno sodišče Republike Slovenije

**SODNI ZAOSTANKI
V REPUBLIKI SLOVENIJI**
(analiza vzrokov in predlogi za zmanjšanje in odpravo)

K A Z A L O

I.	UVODNO	4
II.	PODLAGE ZA PRIPRAVO PROGRAM	4
1.	SKLEP DRŽAVNEGA ZBORA RS	4
2.	ZAKONSKE PODLAGE	5
3.	STROKOVNE PODLAGE	5
III.	STATISTIČNI PODATKI	5
1.	POVZETEK STATISTIČNIH PODATKOV ZA OBDOBJE OD 1990 DO 2000	5
1.1.	Splošno	5
1.2.	Podatki za vsa sodišča	6
1.3.	Podatki za posamezna sodišča	10
1.4.	Storilnost po podatkih Sodnega sveta	12
2.	STANJE SODNIH ZAOSTANKOV NA DAN 31.12.2001	13
2.1.	Splošno	13
2.2.	Manj pomembne zadeve	15
2.3.	Pomembnejše zadeve	16
2.4.	Zaostanki po 50. členu Sodnega reda	18
IV.	RAZLOGI ZA ZAOSTANKE	20
1.	SPLOŠNO	20
2.	USTAVNE IN ZAKONSKE PODLAGE ZA DELOVANJE SODSTVA	22
2.1.	Ustavne podlage	22
2.2.	Sodniška zakonodaja	23
2.2.1.	Organizacija sodišč	24
2.2.2.	Sodniška služba	25
2.3.	Procesna zakonodaja	25
2.3.1.	Kazenski postopek	26
2.3.2.	Pravdni postopek	26
2.3.3.	Izvršba in zavarovanje	26
2.3.4.	Upravni spori	27
2.3.5.	Delovni in socialni spori	27

2.3.6.	Nepravdni postopek	27
2.3.7.	Alternativno reševanje sporov	27
2.3.8.	Prekrški	28
2.4.	Materialno pravna zakonodaja	28
2.5.	Normativne podlage za sodelovanje drugih organov	29
2.6.	Sodni red	29
3.	DRUGI RAZLOGI ZA ZAOSTANKE	30
3.1.	Organizacija in učinkovitost dela	30
3.2.	Delovanje nadzornih mehanizmov	31
3.3.	Financiranje sodišč	32
3.4.	Informatizacija sodišč	33
3.4.1.	Center za informatiko	34
3.4.2.	Pravni informacijski sistem	34
3.4.3.	Evidentiranje nepremičnin	34
3.4.4.	Sodni register	35
3.5.	Izobraževanje in strokovno usposabljanje	36
3.5.1.	Splošno	36
3.5.2.	Center za izobraževanje v pravosodju	36
3.6.	Kadrovsko stanje in opremljenost sodišč	37
3.6.1.	Število sodnikov in strokovnih sodelavcev	37
3.6.2.	Število sodnega osebja (strokovnih in administrativno tehničnih delavcev) po posameznih sodiščih	39
3.6.3.	Opremljenost sodišč in sredstva za delo	41
3.7.	Delo drugih pravosodnih organov	41
3.8.	Sodelovanje med organi vseh vej oblasti pri izvrševanju sodne funkcije	42
V.	UKREPI ZA ODPRAVO IN PREPREČEVANJE ZAOSTANKOV (povzetek)	42
1.	ZAKONODAJNO PODROČJE	43
2.	PODROČJE IZOBRAŽEVANJA	45
3.	SISTEMIZACIJE, KADROVSKE ZASEDBE IN OPREMA SODIŠČ	46
4.	INFORMATIZACIJA POSLOVANJA SODIŠČ	47
5.	DRUGA PODROČJA, KI VPLIVAJO NA DELO SODIŠČ	48
VI.	SPREMLJANJE IZVRŠEVANJA USMERITEV IN PROGRAMOV ZA ODPRAVO ZAOSTANKOV	49

I. UVODNO

Ustava Republike Slovenije v 23. členu določa, da ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče. Taka določba je vsebovana tudi v 6. členu Evropske konvencije o človekovih pravicah, po katerem ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah in obveznostih ali obtožbah zoper njega pravično, javno ter v razumnem roku odloča z zakonom ustanovljeno sodišče.

Iz navedenega izhaja, da ima pravica do sodnega varstva v razumnem roku v Republiki Sloveniji naravo temeljne človekove pravice in predstavlja ustavno kategorijo. Po svoji naravi je bistveno merilo stopnje izpolnjevanja ustavne zaveze o Sloveniji kot pravni državi.

Pomen zagotavljanja pravice do sojenja v razumnem roku in v tem okviru odpravljanja sodnih zaostankov izhaja tudi iz dejstva, da je učinkovitost sodnega varstva pomembna sestavina za oceno pripravljenosti Republike Slovenije za priključitev k Evropski uniji.

Vlada RS in Vrhovno sodišče RS ugotavljata, da kljub pomembnim premikom v zadnjih letih, država navedene pravice še vedno ne zagotavlja v rokih, ki bi v celoti ustrezali navedenim ustavnim določbam in standardom najboljših evropskih držav. Sodni zaostanki na posameznih stopnjah obravnavanja, področjih dela in sodnih območjih so tudi po statističnih podatkih za leto 2001 zelo veliki, pri čemer je stanje natančneje opisano v nadaljevanju tega gradiva.

Zato Vlada RS in Vrhovno sodišče RS v tem gradivu združujeta dosedanje usmeritve in ukrepe, z oceno njihovih učinkov, ter jih nadgrajujeta z novimi predlogi in priporočili za izvršitev nalog vseh vej oblasti pri odpravi sodnih zaostankov.

S tem zagotavljata tudi podlago za oblikovanje in izvajanje ustreznih programov sodišč za odpravo in preprečevanje nastajanja sodnih zaostankov v Republiki Sloveniji, in hkrati osnovo za celovito modernizacijo sodstva v naslednjih letih, tako da bo zagotovljeno dolgoročno učinkovito delovanje pravne države na področju sodnega varstva pravic.

II. PODLAGE ZA PRIPRAVO PROGRAMA

1. SKLEP DRŽAVNEGA ZBORA RS

Državni zbor RS je ob sprejemu Zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o sodniški službi (ZSS-C, Uradni list RS, št. 48/2001) dne 31.5.2001 sprejel dodatni sklep. S tem sklepom je predlagal Vladi RS in Vrhovnemu sodišču RS, da ustanovita skupno strokovno skupino, ki naj prouči in pripravi analizo vzrokov za nastanek sodnih zaostankov ter na podlagi izdelane analize pripravi konkretne predloge za odpravo oz. zmanjšanje sodnih zaostankov ter ob tem prouči vse možne načine rešitev, tudi tiste, ki so bile izpostavljene v razpravi o (takratnem) predlogu zakona o spremembi zakona o sodniški službi.

Vlada RS je za izvršitev naloge zadolžila Ministrstvo za pravosodje RS kot pristojni organ, ki je skupaj z Vrhovnim sodiščem RS oblikoval skupno strokovno skupino.¹ Skupna strokovna skupina je na podlagah, ki so v nadaljevanju navedene pripravila to gradivo.

2. ZAKONSKE PODLAGE

Zakonske podlage za pripravo programa so za Ministrstvo za pravosodje RS podane v 12. členu Zakona o organizaciji in delovnem področju ministrstev ter v 73. členu Zakona o sodiščih.

Za Vrhovno sodišče RS so zakonske podlage za pripravo programa, glede na njegove pristojnosti podane, v določilih 67. člena v zvezi z določili 61. in 60. ter 70. in 75. člena Zakona o sodiščih.

3. STROKOVNE PODLAGE

Strokovne podlage za pripravo programa so podane v:

- Sodni statistiki za obdobje 1990-2001;
- Ugotovitvah Ministrstva za pravosodje RS in Vrhovnega sodišča RS o razlogih in o ukrepih za odpravo sodnih zaostankov (marec 2001);
- Analizi vzrokov, stanja in ukrepov glede sodnih zaostankov v poročilih in programih Vrhovnega sodišča RS ter drugih sodišč za pretekla leta;
- Ugotovitvah in priporočilih Twinning projekta med Republiko Slovenijo in Zvezno Republiko Nemčijo o Modernizaciji pravosodja in izobraževanju sodnikov, zaključeno v dneh od 27. do 29.6.2001 s konferenco na Brdu pri Kranju;
- Ugotovitvah in priporočilih Twinning projekta med Republiko Slovenijo in Zvezno Republiko Nemčijo o izobraževanju v pravosodju, zaključeno v dneh od 24. do 26. 10. 2001 s konferenco na Otočcu;

---

¹ Marko Šorli- vrhovni sodnik, podpredsednik VS RS, Dušan Ogrizek-vrhovni sodnik, Ivan Robnik- višji sodnik, predsednik Višjega delovnega in socialnega sodišča, Janko Marinko - okrožni sodnik, sekretar VS RS ter Karl Erjavec in Hinko Jenull, državna sekretarja, Igor Bele, državni podsekretar in Evelin Pristavec-Tratar, svetovalka Ministrstva za pravosodje RS.

- Ugotovitvah in priporočilih mednarodne konference o odpravi zaostankov v civilnih postopkih v organizaciji Sveta Evrope, v Madridu v dneh od 11. do 13. 6. 2001;
- Zakonodajnem programu Ministrstva za pravosodje RS za leto 2001 in 2002;
- Programu dela in projektih za odpravo zaostankov Vrhovnega sodišča RS za leto 2001 in 2002;
- Ugotovitvah, ocenah in priporočilih iz teoretične in strokovne literature.

III. STATISTIČNI PODATKI

1. POVZETEK STATISTIČNIH PODATKOV ZA OBDOBJE OD 1990 DO 2000

1.1.) Splošno

Za pripravo tega gradiva je bila opravljena analiza statističnih podatkov iz Sodne statistike, ki jo za vsako leto pripravlja Ministrstvo za pravosodje RS na podlagi posredovanih podatkov posameznih sodišč o gibanju in reševanju zadev. Pri tem so bili analizirani podatki o gibanju števila sodnikov in strokovnih sodelavcev po posameznih stopnjah in vrstah sodišč, o gibanju vseh zadev, ki so jih sodišča obravnavala (nove zadeve, rešene zadeve, nerešene zadeve), na enak način o gibanju pomembnejših zadev, ki so jih sodišča v tem obdobju obravnavala (nove zadeve, rešene zadeve, nerešene zadeve), o povprečnem številu rešenih pomembnejših zadev na sodnika po posameznih stopnjah in vrstah sodišč za navedeno obdobje in o gibanju posameznih vrst zadev na sodiščih prve stopnje. Upoštevani so bili tudi podatki Sodnega sveta o uspešnosti okrožnih in okrajnih sodišč glede na merila pričakovanega obsega dela Sodnega sveta za obdobje od leta 1997 do leta 2000. Podatki, ki jih gradivo upošteva, so priloženi v preglednicah kot njegov sestavni del

Navedeni statistični podatki dajejo podlago za objektivizacijo ugotovitev in oceno razlogov za nastanek sodnih zaostankov v Republiki Sloveniji v navedenem obdobju.

V obdobju od leta 1990 do leta 2000 se je število zadev, ki so jih sodišča prejela v delo (tako pomembnejših zadev, kot vseh zadev) zmanjševalo, kar pomeni, da povečanje zaostankov ni posledica večje obremenitve sodišč z večjim številom zadev v navedenem obdobju². Naraščanje zaostankov je torej posledica manjšega števila rešenih zadev, zaradi zmanjšane učinkovitosti sodišč in storilnosti sodnikov v omenjenem obdobju, predvsem v letih od 1994 do 1997.³ To obdobje, ki časovno sovпада s pripravo in izvedbo reorganizacije sodstva, je na normativni ravni bilo zaključeno s sprejemom Zakona o sodiščih in Zakona o sodniški službi leta 1994, nova ureditev pa uveljavljena s 1. 1. 1995.

Povečanje števila rešenih zadev in s tem postopno zmanjšanje nastalih zaostankov, pa je značilno za zadnji del navedenega obdobja, od leta 1998 do leta 2000 (podatki za leto 2001 so prikazani in analizirani posebej). Gre za obdobje, v katerem je ugotovitev o prevelikih sodnih zaostankih dobila strokovno in splošno veljavo, vse tri veje oblasti pa so se odzvale z ukrepi za njihovo postopno zmanjševanje in odpravo. V tem

---

² Navedeno velja le kot splošna ugotovitev, ne pa za vsa sodišča, vse stopnje sojenja in vse vrste zadev. Tako se je npr. pri delovnih in socialnih sodiščih pripad vseh zadev v omenjenem obdobju povečal od 8.085 zadev v letu 1990 na 11.803 zadev v letu 1999.

³ Velja ugotovitev iz prejšnje opombe. Pri delovnih in socialnih sodiščih, se je npr. število vseh rešenih zadev postopno povečevalo od 7.982 v letu 1990 na 14.912 v letu 1999 in nato na 14.985 v letu 2000. Ker je povečan obseg rešenih zadev sprva zaostajal za povečanim pripadom, se je kljub večjemu obsegu rešenih zadev, število nerešenih zadev povečevalo.

obdobju so bili ponovno uveljavljeni "normativi sodnikovega dela" v obliki posebnega akta Sodnega sveta o merilih za ugotavljanje pričakovanega obsega sodnikovega dela za oceno sodniške službe in številni drugi ukrepi na zakonodajnem področju ter v okviru pravosodne in sodne uprave.

1.2.) Podatki za vsa sodišča

Iz sodne statistike lahko na splošni ravni povzamemo naslednje ugotovitve o gibanju in reševanju zadev pred sodišči v Republiki Sloveniji v obdobju od 1990 do 2000:

Iz preglednic o gibanju vseh zadev⁴ v letih od 1990 do 2000 (začetni indeks 100) izhaja, da je bil v vseh naslednjih letih (po letu 1990) letni pripad novih zadev manjši, kot v navedenem letu. Najnižji je bil v letu 1995 (prav v času "reformne sodstva", indeks - 82). V zadnjem letu obdobja t.j. v letu 2000 je znašal 89. Število novih zadev, ki je v letu 1990 še znašalo 592.505 se je v letu 2000 zmanjšalo na 527.856.

V istem obdobju pa se je število vseh nerešenih zadev (zaostanki) povečalo od 199.893, kolikor je znašalo v letu 1990, kar na 533.225, kolikor je znašalo v letu 2000. Povečanje je izraženo z indeksom 267. Pri tem je potrebno poudariti, da je v tem obdobju najvišje število nerešenih vseh zadev bilo v letu 1998 (597.587 zadev, indeks na leto 1990 je znašal 299) in da se v zadnjih letih to število postopno zmanjšuje.

Iz primerjave globalnih podatkov za vsa sodišča lahko ugotovimo, da je bil najpomembnejši neposredni razlog za nastale zaostanke - zmanjšana storilnost sodišč. To potrjujejo statistični izkazi števila rešenih zadev. Od leta 1990, ko je bilo rešenih 548.697 zadev, se je število rešenih zadev nenehno zmanjševalo do leta 1996 (rešenih 428.403 zadev, indeks 78). Od tega leta dalje pa se je povečevalo in je v letu 1999 doseglo število 585.695 (indeks 107), v letu 2000 pa 558.797 rešenih zadev (indeks 102), kar pomeni, da se je šele po devetih letih vrnilo na začetno raven iz leta 1990.

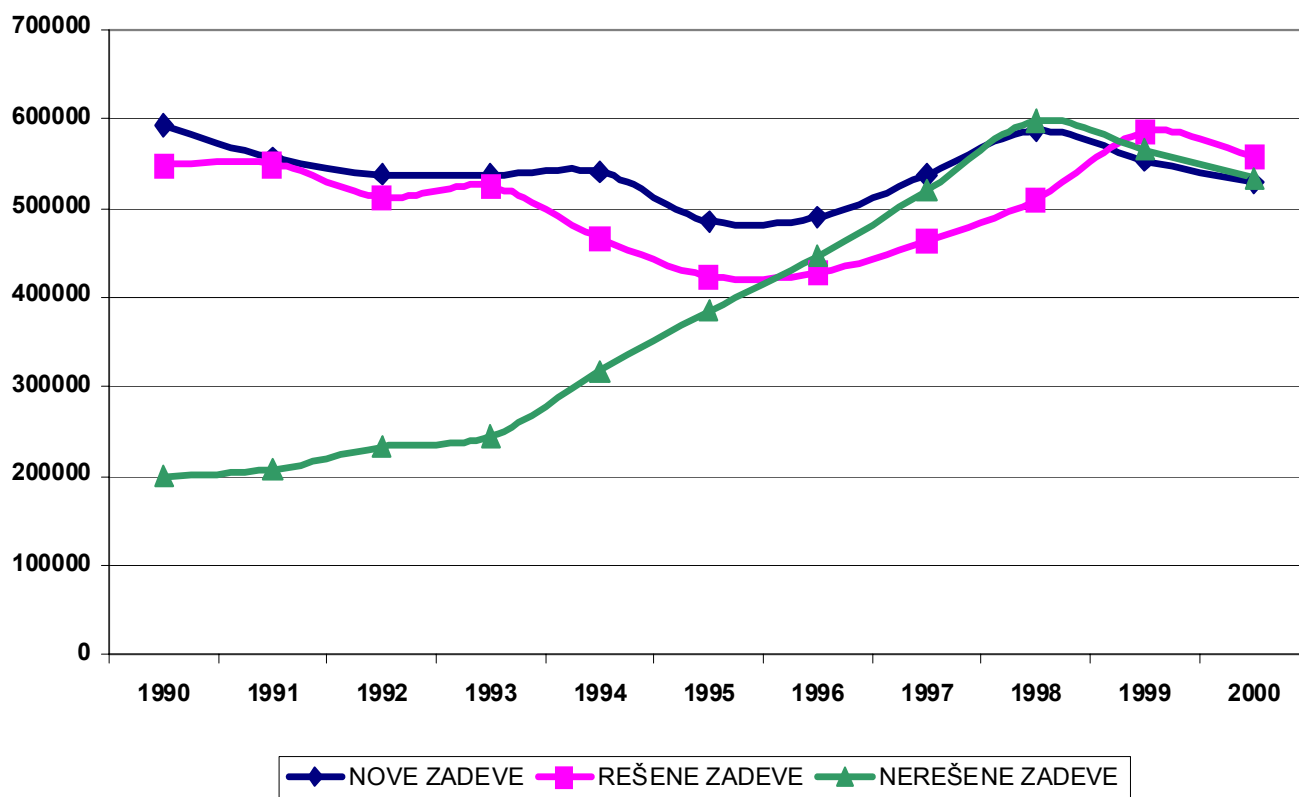
Navedene podatke, zaradi lažjega primerjanja gibanja vseh zadev, prikazujemo tudi grafično:

---

⁴ Zaradi primerljivosti so izločeni podatki za zadeve, ki so jih v letu 1995 prevzeli v delo notarji, kar je potrebno upoštevati pri posameznih številčnih izkazih. Preglednica je priložena in označena s P-1, enako nadaljnje preglednice, ki sledijo z ustreznimi zaporednimi številskami

Graf 1: Gibanje vseh zadev v letih 1990-2000

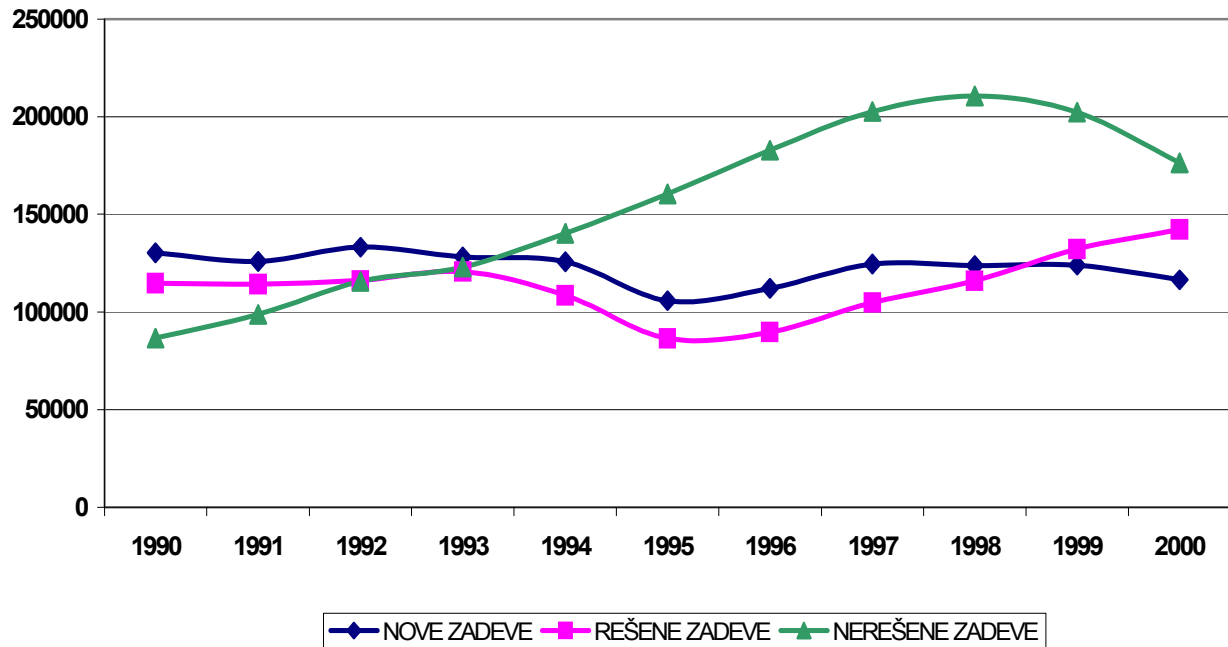
Enako statistično gibanje kažejo podatki za pomembnejše zadeve (preglednica P-2), kamor prištevamo tiste zadeve, ki jih rešujejo (samo) sodniki.

Tudi pri teh zadevah je indeks pripada novih zadev v obdobju od leta 1990 do leta 2000 padel na 89, tudi pri teh zadevah je bil najnižji v letu 1995, ko je znašal 81. V absolutnih številkah se je letni pripad novih zadev od 130.237 v letu 1990 zmanjšal na 116.417 v letu 2000. Tudi pri teh zadevah je bil v istem obdobju indeks naraščanja zaostankov glede na začetno leto 1990 po podatkih konec leta 2000 kar 203, pred tem pa najvišji v letu 1998, ko je znašal 243. Če je v začetnem letu 1990 bilo nerešenih skupaj (le) 86.650 pomembnejših zadev, se je njihovo število do konca leta 2000 več kot podvojilo, saj je znašalo 176.277 zadev.

Razlog je v zmanjšanju storilnosti. Ta je od začetnega obsega 114.777 zadev v letu 1990 padla (najnižje) v letu 1995 na 86.393 zadev (indeks 75), potem pa se je začela postopno povečevati, da bi leta 1998 dosegla začetno raven, leta 2000 pa jo je že presegla z indeksom 124 in z absolutno številko 142.295 rešenih zadev.

Tudi navedene podatke, zaradi lažjega primerjanja gibanja pomembnejših zadev v posameznih letih prikazujemo grafično:

Graf 2: Gibanje pomembnejših zadev 1990-2000

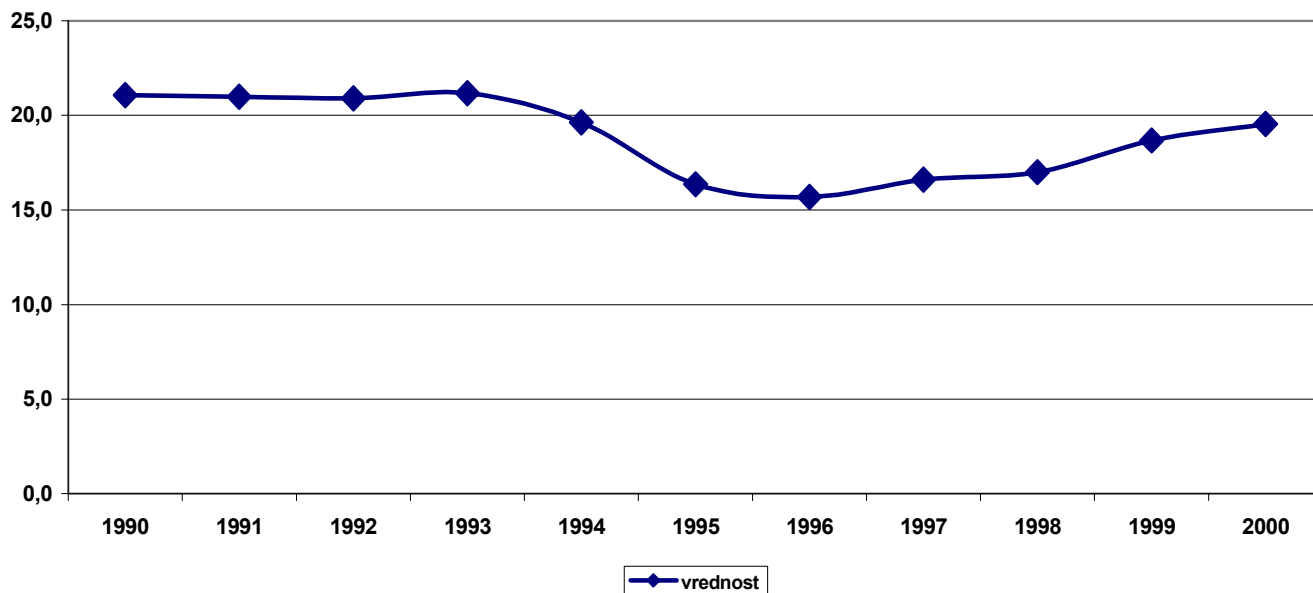
V obeh izračunih (za vse zadeve in za pomembnejše zadeve) je bil trend zmanjševanja storilnosti sredi devetdesetih let obsežnejši, globji, kakor je sedanje njeno naraščanje. Zato je zmanjšanje zaostankov na začetno raven iz leta 1990 ob sedanjem trendu za pomembnejše zadeve pričakovati šele leta 2007, za vse zadeve pa še kasneje.

Iz navedenih podatkov lahko ugotovimo: če bi ob pripadu novih zadev, kakršen je bil v letih od 1990 do vključno 2000, sodišča ves ta čas reševala le za 7 % več pomembnejših zadev letno, kot so jih rešila v začetnem letu 1990, bi zaostanki konec leta 2001 bili enaki, kakor ob začetku obdobja, ne pa dvakrat večji.

Navedeni podatki in ocene le potrjujejo potrebo po nadaljevanju dosedanjih in pripravi novih ukrepov za povečanje storilnosti sodnikov in sodišč, kot edinega možnega ukrepa za odpravo zaostankov.

Poprečno storilnost za pomembnejše zadeve in za vsa sodišča, preračunano na sodnika v obdobju od 1990 do leta 2000 (preglednica P-3), ponazarja naslednji linijski grafični prikaz:

Graf 3: Skupna povprečna storilnost za pomembnejše zadeve

Tudi navedeni podatki o povprečnem številu rešenih pomembnejših zadev na sodnika potrjujejo, da je temeljni problem zaostankov v zmanjšani storilnosti sodnikov in sodišč. Hkrati pa krivulja tudi nazorno kaže, kdaj je prišlo do upada storilnosti in dinamiko ponovnega okrevanja, s tem pa delno tudi, v katerem časovnem obdobju so locirani vzroki za takšna gibanja.

Ocene in ugotovitve o možnih sistemskih, objektivnih in subjektivnih razlogih za tako zmanjšanje so podane v vsebinsko analitičnem delu gradiva.

1.3.) Podatki za posamezna sodišča

Statistične rezultate je potrebno upoštevati s pridržkom nepopolne primerljivosti: zaradi različnega prispevka strokovnih sodelavcev⁵ in dodeljenih sodnikov pri reševanju zadev, različne teže zadev obravnavanih zadev, ki izhaja iz procesnih predpisov⁶ in časovno pogojenimi razlikami v strukturi zadev⁷, pa tudi zaradi upoštevanja

⁵ Npr. na sodiščih, ki nimajo (ali imajo le manjši delež) strokovnih sodelavcev ali referentov, sodniki rešujejo tudi zadeve, ki jih na drugih sodiščih rešujejo izključno slednji. Zaradi tega so bolj obremenjeni vendar hkrati, ker gre za lažje zadeve, zaradi tega izkažejo večjo storilnost. Tudi prispevek strokovnih sodelavcev in referentov je zaradi različnih oblik sodelovanja pri delu sodnikov različno upoštevan pri rešenih zadevah sodnikov

⁶ Za nekatere vrste sporov je določena izključna krajevna pristojnost posameznega sodišča (npr. spori o pravicah intelektualne lastnine, pomorski spori) oz. je krajevna pristojnost določena po sedežu organa (npr. sedeži državnih organov, agencij), kar vpliva na strukturo obravnavanih zadev.

⁷ Npr. pri delovnih sporih, kjer je pripad novih zadev odseval povsem spremenjene ekonomske razmere pred letom 1991 oz. po zaključku "vala stečajev" in vsaj delno ureditev delovnopravnega področja s kolektivnimi pogodbami. Podobno velja za kazenske zadeve, kjer je v prvi polovici devetdesetih let opazen

zasedbe sodnikov na določen dan⁸. Zato jih je mogoče šteti le kot indikatorje problematike na posameznih sodiščih, nikakor pa ne za dokončno oceno uspešnosti oz. dokončno merilo razvrstitve sodišč po učinkovitosti in storilnosti.

Statistični rezultati kažejo v navedenem obdobju (preglednica P-3) za Vrhovno sodišče RS zmanjšano (povprečno) storilnost na sodnika v desetih letih od 12,0 na 9,3 zadev mesečno⁹.

Povprečna storilnost pa se je povečala pri višjih sodiščih od 21,6 rešene zadeve na sodnika v letu 1990, na 24,5 v letu 2000, pri (novem) Upravnem sodišču RS od 7,3 v letu 1998 na 20,9 v letu 2000.

Pri Višjem delovnem in socialnem sodišču se je v primerjavi s prejšnjim Sodiščem združenega dela RS storilnost zmanjšala od 30,8 zadeve v letu 1990 na 14,3 rešene zadeve mesečno na sodnika v letu 2000¹⁰.

Povečala pa se je storilnost pri delovnih sodiščih prve stopnje od 18,0 v letu 1990 za prejšnja sodišča združenega dela na 25,2 za nova delovna in socialna sodišča.

Pri okrožnih in okrajnih sodiščih je ob primerjavi s prejšnjimi temeljnimi sodišči potrebno upoštevati spremenjeno pristojnost. Okrožna sodišča so v delo prejela praviloma težje zadeve, pri katerih je storilnost nujno nižja, okrajna sodišča pa lažje zadeve, pri katerih bi morala biti povprečna storilnost višja, kot je bila pri prejšnjih temeljnih sodiščih, ki so obravnavala zadeve iz pristojnosti obeh novih vrst sodišč. Okrožna sodišča, v primerjavi s povprečno storilnostjo temeljnih sodišč, ki je v letu 1990 na sodnika znašala 21,3 zadeve mesečno, v letu 2000 dosegajo 17,9 zadeve. Ocenimo lahko, da je nekoliko manjša številka, glede na večjo zahtevnost zadev, po učinkih ustrezna prejšnji storilnosti. Ne velja pa to za okrajna sodišča. V primerjavi s povprečno storilnostjo sodnikov pri temeljnih sodiščih (21,3 zadeve mesečno), so v letu 2000 okrajna sodišča dosegala povprečno storilnost 19,6 zadeve mesečno na sodnika, torej manjšo, čeprav obravnavajo v povprečju lažje zadeve, v katerih sojenje delno poteka tudi po poenostavljenih in skrajšanih postopkih.

Dejansko pa je primerjalno storilnost sodnikov v letu 2000 glede na leto 1990 še manjša, kot kažejo statistični podatki. Statistični podatki namreč

---

vpliv inflacijskih gibanj na kvalifikacijo kaznivih dejanj, v naslednjih letih pa težjih oblik obravnavanih kaznivih dejanj (organizirani kriminal, mamila, orožje, gospodarska kazniva dejanja pri lastninjenju).

⁸ Storilnost na sodnika je izračunana glede na stanje zaposlenih na zadnji dan leta. Zlasti pri manjših sodiščih lahko takšen način zajema podatkov, ki ne upošteva kadrovske zasedenosti med letom, povzroči bistvene razlike v podatkih. Glej tudi pojasnila pod tč. IV. 3.6.2. za leto 2001.

⁹ Vendar je potrebno upoštevati, da je v letih 1990-1994, poleg vrhovnih sodnikov delalo še 8 strokovnih sodelavcev, od leta 1995 do 1999 pa le 1, pri čemer je zmanjšanje njihovega števila bilo le postopno nadomeščeno z dodeljenimi sodniki.

¹⁰ Pri vrednotenju teh podatkov je potrebno opozoriti, da je pri takratnem SZD RS delalo 9 poklicnih in 4 nepoklicni sodniki ter 2 strokovni sodelavki in, da je ob upoštevanju zgolj dela poklicnih sodnikov storilnost znašala 25,4 zadeve na sodnika mesečno, v letu 2000 pa ob upoštevanju odsotnosti po metodologiji Sodnega sveta znaša 17,8 zadev na sodnika mesečno.

vse spise izkazujejo "rešene po sodniku". Pri reševanju pa v vedno večjem obsegu sodelujejo strokovni sodelavci (preglednica P-4). Tako se je število strokovnih sodelavcev pri višjih sodiščih v desetih letih od 1990 do 2000 povečalo po indeksu 141, pri okrožnih in okrajnih sodiščih (skupaj) v primerjavi s prejšnjimi temeljnimi sodišči pa po indeksu 210. Temeljna sodišča so v letu 1990 imela 61 strokovnih sodelavcev, okrožna in okrajna skupaj pa v letu 2000 kar 143 strokovnih sodelavcev.

Podatke o manjši storilnosti sodišč končno potrjujejo tudi izkazi gibanja števila sodnikov v navedenih letih (preglednica P-4). Število sodnikov se je pri vseh sodiščih povečalo. Pri Vrhovnem sodišču RS po indeksu 194, pri višjih sodiščih po indeksu 143, pri okrožnih in okrajnih sodiščih skupaj po indeksu 119 in pri delovnih sodiščih v primerjavi s prejšnjimi sodišči združenega dela po indeksu 176 ter pri Višjem delovnem in socialnem sodišču v primerjavi s prejšnjim sodiščem združenega dela RS po indeksu 167.

Končno ugotovitev, da v Republiki Sloveniji sedanje večje število sodnikov (in strokovnih sodelavcev) rešuje (povprečno) manjše število zadev kot v letu 1990, le dodatno potrjuje tudi primerjava s tujimi sodnimi oblastmi. V gradivih, ki so bila predstavljena ob spremembah Zakona o sodniški službi v letu 2001 in v okviru twinning projektov, je bilo večkrat poudarjeno, da je povprečno število sodnikov v Republiki Sloveniji (glede na število prebivalcev) med najvišjimi v Evropi. Hkratna ugotovitev, da v posameznih evropskih državah precejšnje število nalog, ki jih pri nas opravljajo sodniki (in strokovni sodelavci) zaupajo posebej usposobljenemu sodnemu osebju, že v tem delu analize vodi k dvema sklepoma:

- da je potrebno na normativni in organizacijski ravni omogočiti razbremenitev sodnikov z uvedbo (glede na sedanje podlage, ki to delno že omogočajo, pa tudi s takojšnjo večjo zasedbo in izrabo) pomožnih sodnih poklicev in s tem povečati učinkovitost dela sodišč in
- da bo ob zmanjševanju zaostankov in z ustreznim prerazporejanjem kadrov dolgoročno možno postopno zmanjševati število sodnikov v Republiki Sloveniji na evropsko primerljivo raven.

Izvedba nalog, ki so na tej podlagi že načrtovane in delno potekajo, je razvidna v nadaljevanju gradiva.

1.4.) Storilnost po podatkih Sodnega sveta

Že na tem mestu je potrebno ugotoviti, da vseh statističnih podatkov o storilnosti in obsegu sodnih zaostankov ni mogoče pojasniti s sistemskimi gibanji in razlogi. Statistični podatki in posebej tudi podatki, ki jih je zbral Sodni svet¹¹ na podlagi analize doseganja pričakovanega obsega dela sodnika (preglednica P-5), kažejo na tako velika odstopanja ("navzgor ali navzdol") pri posameznih sodiščih, da je nujen tudi sklep o deloma

---

¹¹ Z enakimi omejitvami, kot je navedena glede statističnih podatkov Ministrstva za pravosodje.

različnih objektivnih pogojev (npr. trajno premajhna zasedba, velike odsotnosti, nadpovprečen pripad zadev ali obremenitve) ali subjektivnih razlogov (boljša ali slabša organizacija dela, večja ali manjša učinkovitost, večji ali manjši delovni vložek) za nastajanje in povečevanje zaostankov pri posameznih sodiščih.

Po navedenih podatkih Sodnega sveta, pripravljenih v oktobru 2001, namreč izhaja, da so nekatera sodišča v vseh desetih letih analiziranega obdobja po "sodniških normativih" ves čas najboljša, druga pa trajno slabše uvrščena. Če primerjamo samo podatke za leto 2000 je razvidno, da znaša doseganje normativa pri najboljšem okrožnem sodišču (Murska Sobota) 180,75 %, pri najslabšem (Nova gorica) pa 121,35 %. Po (poprečnem rang¹²) uspešnosti za obdobje 1997 - 2000 je vrstni red sodišč: Murska Sobota (1,00), Maribor (3,25), Krško (4,25), Ptuj (4,50), Slovenj Gradec (4,50), Novo mesto (5,00), Celje (7,25), Nova gorica (8,00), Ljubljana (9,00), Koper (9,25), Kranj (10,00).

Enako velja za okrajna sodišča, kjer npr. po podatkih za leto 2000 šest sodišč pričakovano storilnost dosega več kot 200 % (Šmarje pri Jelšah, Velenje, Lenart, Kamnik, Celje, Ormož). Po drugi strani pa sedem sodišč to storilnost dosega le do največ 130 % (Slovenj Gradec, Cerknica, Idrija, Nova gorica, Sevnica, Ptuj, "zadnja" Ljubljana - 111,5 %), medtem, ko so ostala sodišča razvrščena med 133 % in 184 % doseganjem normativa (preglednica P-5). Tudi pri teh sodiščih velja, da so navedeni rezultati potrjeni skozi daljše obdobje, saj navedenih prvih šest (skupaj z Žalcem) najboljša mesta dosega v celotnem obdobju od 1997 do 2000. Med omenjenimi najslabšimi pa so Nova gorica, Ptuj in Ljubljana v vseh analiziranih letih prav pri dnu lestvice.

2. STANJE SODNIH ZAOSTANKOV NA DAN 31. 12. 2001

2.1.) Splošno

Zadnje leto, v katerem se kažejo gibanja, ki so za nadaljnje aktivnosti najbolj pomembna, je prikazano posebej. Za leto 2001 so po stanju na dan 31.12.2001 statistični podatki obdelani in razloženi tako, da omogočajo natančnejši vpogled v obseg zaostankov po različnih stopnjah in vrstah sodišč ter področjih (vrstah zadev) in območjih njihovega dela (preglednice P-6, P-7, P-8). Podatki za leto 2001 potrjujejo ugotovitve, ki so jih sprejeli tudi pristojni organi Evropske unije v postopku pridruženja Slovenije k uniji. Nadaljuje se trend zmanjšanja sodnih zaostankov, za vsa sodišča skupaj (preglednica P-6) od 533.171 v letu 2000 na 532.937 v letu 2001 (zmanjšanje za 0,04 %), za pomembnejše zadeve (preglednica P-7) torej tiste, ki jih obravnavajo sodniki, pa od 176.222 v letu 2000 na 162.099 v letu 2001 (zmanjšanje zaostankov za 8 %).

---

¹² Poprečni rang izračunamo tako, da seštejemo uvrstitve sodišča za posamezna leta in jih delimo s številom let, za katera so bila podatki obdelani.

Navedene in druge v nadaljevanju prikazane povprečne oz. skupne statistične podatke, je potrebno analizirati ločeno, glede na stopnjo sojenja, vrsto sodišč, področja dela in območja pristojnosti posameznih sodišč. Splošne ugotovitve o sodnih zaostankih namreč dajejo celovito sliko o učinkovitosti sodstva. Vendar brez podrobnejše analize ne odgovarjajo na vprašanje, na katerih področjih in območjih so ti zaostanki preveliki, katera sodišča pa delujejo tekoče in učinkovito. Šele analiza tako razčlenjenih podatkov omogoča opredelitev in izvedbo prilagojenih in usmerjenih ukrepov (programov) za njihovo odpravo.

Pri ocenjevanju statističnih rezultatov je najprej potrebno upoštevati gibanje pripada zadev (število novih zadev). Podatki za vsa sodišča skupaj in za vse zadeve (preglednica P-6) kažejo, da se število novih zadev praktično ni spremenilo. V letu 2000 jih je bilo 527.856, v letu 2001 pa 529.981 (+ 0,4 %). Število novih pomembnejših zadev (preglednica P-7) se je od leta 2000, ko je znašalo 116.417, povečalo v letu 2001 na 121.344 (+ 4,2 %). Po drugi strani se je število vseh rešenih zadev v letu 2001 zmanjšalo (manjša storilnost kot v letu 2000) in sicer pri vseh rešenih zadevah od 558.779 v letu 2000 na 530.215 v letu 2001 (- 5,1 %) in pri pomembnejših zadevah od 142.295 v letu 2000 na 135.467 v letu 2001 (- 4,8 %)¹³. Tako je razumljivo, da je obseg zmanjševanja zaostankov v letu 2001 manjši, kot je bil v preteklih letih.

Vendar pa okoliščina, da je v zadnjem obdobju letni obseg rešenih zadev v celoti večji od števila novih zadev, še vedno prispeva k postopnemu odpravljanju zaostankov. Po drugi strani zmanjšanje storilnosti, predvsem pri rešenih pomembnejših zadevah, kaže, da še vedno obstaja nevarnost njihovega povečevanja, zlasti če bi se začel povečevati pripad zadev na sodišča.

V nadaljevanju je za potrebe te analize v gradivu stopnja zaostankov pri sodiščih enotno prikazana z razmerjem (količnikom) med številom nerešenih zadev (na dan 31.12.2001) in številom povprečno mesečno rešenih zadev v letu 2001, upoštevajoč dejanski čas reševanja v obsegu 10 koledarskih mesecev (sodne počitnice, druge odsotnosti), kakor je določeno tudi v točki III. meril za ugotavljanje pričakovanega obsega sodnikovega dela in za sistemizacijo sodniških mest Sodnega sveta iz junija 1999. Tako izračunan količnik prikaže število mesecev dela, potrebnih za odpravo zaostankov, pod (hipotetičnim) pogojem, da sodišče v tem obdobju ne bi prejelo v delo nobene nove zadeve in, da bi zadeve zaostankov lahko reševalo brez časovnih presledkov oz. zastojev.

Čas pričakovane rešitve zaostankov, izražen v mesecih, kot je v nadaljevanju prikazan, omogoča objektivno primerjavo stanja dejanske

---

¹³ Razlog za takšen statističen rezultat je tudi v dejstvu, da so zaradi zakonskih sprememb v letu 2000 bile iz sodnega sistema izločene zadeve gospodarskih prestopkov, kar se je v letu 2000 statistično izkazalo z večjim številom rešenih zadev, da so se na poenostavljen način reševale zadeve izbrisa iz sodnega registra in da so bile v velikem številu kot statistično rešene prikazane izvršilne zadeve, ki pa dejansko še vedno obremenjujejo sodišča in so zlasti pomembne zaradi svoje številčne uteži v skupnem številu zadev.

obremenjenosti tako med posameznimi sodišči kakor tudi na posameznih področjih dela sodišč.

2.2.) Manj pomembne zadeve

Pri analizi je med vsemi zadevami (preglednica P-6) potrebno ločeno obravnavati pomembnejše (sodniške) zadeve (preglednica P-7) od tistih, ki so manj pomembne in jih praviloma rešuje sodno osebje. Za vrhovno in višja sodišča štejemo, da so vse zadeve pomembnejše, če ni izrecno drugače navedeno. Pri okrožnih sodiščih znaša delež pomembnejših zadev 81 % vseh zadev, manj pomembnih 19 %. Nasprotno pa je pri okrajnih sodiščih pomembnejših le 18 % vseh zadev in manj pomembnih 82 %. Taka ureditev in stanje sta razumljiva, glede na načelno opredelitev, naj se (naj)enostavnejše zadeve rešujejo na najnižji stopnji sojenja.

Pomembno pa je, da opisano razmerje narekuje drugačne ugotovitve in drugačne ukrepe za zmanjšanje zaostankov na ravni pritožbenih sodišč, kakor na ravni okrožnih sodišč in pri teh tudi drugačne v primerjavi z okrajnimi sodišči.

Okrožna sodišča so v letu 2001 dosegla zmanjšanje zaostankov tako pri pomembnejših zadevah (za 14,3 %) kot pri vseh zadevah (za 9 %). Počasnejše upadanje števila nerešenih manj pomembnih zadev gre skoraj v celoti na račun povečanih zaostankov zadev sodnega registra (za 40,2 %)¹⁴. Vendar nerešene zadeve na tem področju, v razmerju do rešenih, predstavljajo zaostanek le v obsegu 1,4 mesecev dela. Stanje na tem področju je torej v primerjavi z ostalimi kljub navedenemu začasnemu povečanju, tako, da omogoča tekoče delo.

Drugače je pri okrajnih sodiščih. Pri teh se je obseg nerešenih pomembnejših zadev sicer zmanjšal za 6 %, vendar se je število nerešenih vseh zadev povečalo za 1,6 %. Če upoštevamo samo nerešene manj pomembne zadeve, se je njihovo število povečalo od 349.331 v letu 2000 na 361.459 v letu 2001 oziroma za 3,5 %. Zaostanki, izraženi v številu mesecev, potrebnih za njihovo odpravo (če ne bi bilo novih zadev), so zelo visoki: za izvršilne zadeve 12 mesecev, za izvršilne gospodarske zadeve 8,5 mesecev, za izvršilne nederarne zadeve kar 36 mesecev (tri leta), za zemljiškoknjižne zadeve pa 14,5 mesecev. Tak pričakovani čas rešitve je odločno predolg glede na pomen teh zadev za splošno pravno varnost in pravni promet ter glede na njihovo manjšo zahtevnost. Žal te zadeve v skupnem številu nerešenih zadev predstavljajo tudi pretežen delež, saj njihovo število presega 350.000 in tako najbolj vplivajo na statistične izkaze dela in učinkovitosti sodišč.

Navedeno kaže, da je problematiko izjemno velikega obsega nerešenih zadev potrebno prednostno in najprej reševati na okrajnih sodiščih pri opisanih manj pomembnih oz. manj zahtevnih zadevah. K temu so

---

¹⁴ Ti odsevajo spremenjeno zakonodajo (dokapitalizacija) in zaradi enkratnosti dogodka dodatno ne vplivajo na oceno stanja registerskih zadev.

predvsem usmerjeni v nadaljevanju prikazani načrti povečanja sistemizacije sodnega osebja z ustreznimi (novimi) poklici, dokončanje projekta informatizacije zemljiške knjige ter predlagane zakonske spremembe za povečanje učinkovitosti izvršilnih postopkov. Zaostanke pri manj pomembnih zadevah bi morali dolgoročno zmanjšati tako, da bi omogočali tri do šest mesečni pričakovani čas rešitve teh zadev. Nekatere med njimi (npr. izdajanje izpiskov iz javnih knjig, odločanje o začasnih odredbah) pa bi morale biti rešene povsem tekoče.

2.3.) Pomembnejše zadeve

Pri pomembnejših zadevah (preglednica P-7) znaša pričakovani čas reševanja (izračunan na podlagi opisane primerjave števila nerešenih zadev in povprečnega števila rešenih zadev) za vsa sodišča skupaj 12 mesecev. Upoštevajoč dejanski čas dela sodišč v trajanju 10 mesecev letno, pomeni tako število nerešenih zadev¹⁵ več kot enoletni pričakovani čas rešitve zadev. Zato je potrebno kot dolgoročen splošni cilj zastaviti nadaljnje znižanje števila nerešenih zadev (zaostankov) za 20 %, torej najmanj na raven deset mesečnih (s tem dejansko enoletnih) povprečnih zaostankov pri delu sodišč prve stopnje. Za prednostne in nujne zadeve na prvi stopnji ter za pritožbeni postopek in izredna pravna sredstva, bi morali doseči poprečne šestmesečne zaostanke. Tako stanje bi omogočalo pravnomočno rešitev zadeve v poprečnem časovnem razponu od enega leta do leta in pol.

Pri Vrhovnem sodišču znaša pričakovani čas odprave zaostankov (vseh nerešenih zadev) 10 mesecev, kar gre predvsem na račun zaostankov na upravnem oddelku tega sodišča. Upoštevajoč prenos velikega dela prejšnje pristojnosti tega sodišča na Upravno sodišče RS, ob nespremenjeni, celo povečani kadrovski zasedbi, bi njegovi zaostanki morali biti bistveno manjši, čas reševanja zadev pa precej krajši.¹⁶

Stanje na višjih sodiščih z obsegom zaostankov 5,2 mesecev (pričakovane rešitve) je oceniti kot zelo dobro, predvsem v primerjavi z drugimi stopnjami sodišč. Izboljšuje se stanje na Upravnem sodišču RS z obsegom 9,5 mesecev nerešenih zadev (vendar, če upoštevamo le upravne spore, ne pa tudi številne manj pomembne zadeve, znaša količnik 14,2), previsoki so zaostanki tudi na Višjem delovnem in socialnem sodišču, kjer znaša pričakovan čas rešitve 13,6 mesecev.

---

¹⁵ Pri vseh navedenih zadevah ne gre za prave sodne zaostanke, med katere po določbah Sodnega reda štejejo le zadeve, ki niso rešene po preteku določenega časovnega obdobja od vložitve začetnega procesnega akta. Kolikor je v tem delu gradiva uporabljen izraz "zaostanki", ga je razumeti relativno, kot število vseh nerešenih zadev v razmerju do pričakovanega časa rešitve. Za "prave sodne zaostanke" po določbah Sodnega reda, pa so statistični podatki povzeti in analizirani posebej v točki III. 2.4. tega gradiva.

¹⁶ Sodišče je kadrovsko zasedbo na upravnem oddelku formiralo na bistveno drugačen način, kot na ostalih oddelkih, saj na tem področju niso obstajale podlage za uveljavitev "kariernega" sistema znotraj sodstva, hkrati pa je procesna zakonodaja omogočala neobvladljiv priliv novih zadev na sodišče, katerih struktura je hkrati pomenila popolne novote z vidika problematike v primerjavi z izhodišnim letom. Število rešenih upravnih zadev v letu 2001 kaže na postopno zmanjšanje zaostankov pri navedenih zadevah.

Posamezna višja sodišča so po obsegu (relativnih) zaostankov (nerešenih zadev) v različnem položaju, v najboljšem Ljubljana (3,7) povprečnem Celje (4,6) in Koper (5), v precej slabšem pa Maribor (9). Po posameznih vrstah zadev na višjih sodiščih so zaostanki (v smislu relativnega obsega nerešenih zadev) največji v zadevah gospodarskih sporov in znašajo 6,2 mesecev, čeprav bi postopek tu moral biti najhitrejši. Za civilne pritožbene zadeve znašajo 6,1 mesecev in za kazenske pritožbene zadeve zelo primernih 2,8 mesecev. Razporeditev zaostankov po področjih in območjih kaže tudi kam bo potrebno usmeriti pozornost pravosodne in sodne uprave teh sodišč pri njihovi odpravi oz. zmanjšanju.

Pri delovnih in socialnih sodiščih prve stopnje so poprečni relativni zaostanki (vseh nerešenih zadev), glede na pomen teh zadev za delovni in socialni položaj strank, na previsoki ravni 14,9 mesec, pri tem najvišji v Ljubljani (17,8) in Mariboru (13,7), precej nižji v Celju (9,1) in Kopru (8,0).

Kar zadeva okrožna sodišča, so povprečni zaostanki pri delu 12,6 mesecev. Za okrajna sodišča je stanje še slabše in znašajo zaostanki izraženi v pričakovanem času rešitve 14,5 mesecev. Posebej je to zaskrbljujoče, ker se na okrajnih sodiščih rešujejo manj pomembne zadeve (npr. zapuščine, nepravdne zadeve, motenja posesti...), ki bi glede na njihov pomen za vsakdanjo pravno varnost ljudi, tudi glede na praviloma enostavnejše postopke, morale biti hitreje rešene.

Med okrožnimi sodišči je najboljšo stanje v Novem mestu (5,7 mesečni relativni zaostanek) najslabše v Celju in Kopru (15,5), Murski Soboti (16,4), Ptuj (16,5) in Novi gorici (16,6). Ostala okrožna sodišča Maribor (9,5), Krško (10,5), Kranj (10,7), Slovenj Gradec (11,6), Ljubljana (12,2), so v okviru povprečja.

Po posameznih vrstah zadev pri teh sodiščih je najboljšo stanje pri kazenskih zadevah zoper mladoletnike (4,7), kazenskih preiskovalnih zadevah (9,1), gospodarskih pravnih zadevah (11) najslabše pa pri pravnih (16), stečajnih (16) in kazenskih zadevah (16,5 mesecev zaostanka).

Tudi pri okrajnih sodiščih so od povprečnih relativnih zaostankov (14,5) znatna odstopanja. Med 44 sodišči so nadpovprečno majhni zaostanki pri naslednjih sodiščih: Ljutomer (3,9), Ormož (4,0), Idrija (4,7), Sevnica (5,6), Tolmin (5,7), Kamnik in Trebnje (5,9), Cerknica (6,1), Trbovlje (6,2), Postojna (6,4), Črnomelj (6,5), Gornja Radgona (7,0), Litija (7,3), Ilirska Bistrica (7,8), Lenart (7,9), Škofja Loka (8,1), Vrhnika (8,4), Nova gorica (8,9), Kočevje (9,2), Šmarje pri Jelšah (10 mesečni zaostanek).

Podpovprečni zaostanki (od 10 do 14,5 mesecev) so pri naslednjih sodiščih: Celje (10,4), Grosuplje (10,5), Novo mesto (10,7), Slovenj Gradec (11,7), Velenje (12,2), Koper in Žalec (12,4), Slovenska Bistrica (12,6), Kranj (12,7), Šentjur pri Celju (13,0), Maribor (13,1), Slovenske Konjice (13,1), Jesenice (14,1), Brežice (14,2), Lendava (14,4 mesečni zaostanek).

Nadpovprečni zaostanki (od 14,5 do 20 mesecev) so pri naslednjih sodiščih: Piran (15,1), Krško (16,0), Radovljica (16,2), Murska Sobota (16,4), Ptuj (17,8 mesečni zaostanek).

Največji zaostanki pa so pri sodiščih: Sežana (22,6), Ajdovščina (23,1), Ljubljana (25,5) in Domžale (30,8 mesečni zaostanek). Prav zato se pri slednjem poskusno izvaja poseben program odprave zaostankov po modelu začasne dodelitve sodnikov ("Herkules").

Po posameznih vrstah zadev je najslabše stanje na nepravdnem področju (24,5 mesečni relativni zaostanki, pri posameznih sodiščih celo tri ali petletni), slabo tudi na kazenskem področju (18,6), pravdnem (18,4), nekoliko boljše na zapuščinskem (7,8).

Tudi za ta sodišča velja, da bodo navedeni podatki (z nadaljnjo razčlenitvijo za posamezna področja v okviru posameznih sodišč) nujna podlaga tako za ugotovitev razlogov za njihov nastanek kakor za opredelitev ukrepov za njihovo zmanjšanje. Predvsem s pregledom storilnosti v primerjavi s povprečno storilnostjo, pripadom zadev, kakor tudi pregledom organizacije in učinkovitosti dela na posameznih oddelkih oziroma sodišču kot celoti. Konkretni ukrepi in programi, ki bodo pri tem sprejeti, presegajo analitični namen tega gradiva. Zanesljivo pa potrjujejo, da razlogi za zaostanke niso (le) sistemske narave, pač pa pogojeni z objektivnimi in subjektivnimi ovirami na posameznih sodiščih, ki izkazujejo tako različne zaostanke in različen pričakovan čas potreben za njihovo odpravo.

2.4.) Zaostanki po 50. členu Sodnega reda

Spremembe sodnega reda, sprejete v letu 2000, omogočajo vzpostavitev realnih statističnih podatkov o tistih nerešenih zadevah, ki predstavljajo »prave, dejanske« sodne zaostanke v Republiki Sloveniji. Vseh nerešenih zadev namreč - čeprav so statistični zaostanek - ni mogoče šteti za prave sodne zaostanke. Le taki pa kažejo na začetek obdobja, po katerem, če za njegovo podaljšanje ni razloga v dejanski ali pravni zahtevnosti zadeve oziroma ravnanju strank, lahko pride do kršitev pravice do sojenja v razumnem roku¹⁷.

Sodni red natančno določa, da se pri zbiranju in posredovanju statističnih podatkov vodijo posebej kot sodni zaostanek: preiskovalne in kazenske zadeve na prvi stopnji, nerešene nad 18 mesecev, pravdne in nepravdne zadeve in gospodarski spori nerešeni nad 18 mesecev, kazenske zadeve zoper mladoletnike nerešene nad 1 leto, pritožbene (kazenske in civilne) zadeve nerešene nad 6 mesecev, zadeve kazenskih preiskovalnih dejanj nerešene nad 6 mesecev, izvršilne in zapuščinske zadeve nerešene nad 6

---

¹⁷ Vseh zaostankov tudi po navedenih določbah Sodnega reda ni mogoče šteti za take, ki bi že sami po sebi pomenili kršitev pravice do sojenja v razumnem roku. Upoštevati je potrebno, da gre pri preobremenjenih sodiščih za tkim. "sistemske zaostanke" pri katerih na splošno ni podana odgovornost za kršitev navedene pravice na ravni posameznega sodišča ali sodnika. Poleg tega pa je v vsaki konkretni zadevi potrebno ugotoviti ali je morda vzrok za (pre)dolgo trajanje postopka (tudi) v naravi zadeve, objektivnih okoliščinah ali načinu "pravdanja" strank

mesecev, zadeve pripravljanih postopkov zoper mladoletnike nerešene nad 6 mesecev, zemljiškoknjižne zadeve, če preteče nad 3 mesece od vložitve predloga in zadeve sodnega registra, če preteče en mesec od prejema zadeve do odprave sklepa.

Sodni red tudi določa, da (ne glede na navedene opredelitve) ne štejejo med zaostanke nerešene zadeve, ki jih sodišče ne more obravnavati in rešiti, ker ni mednarodnih sporazumov o medsebojni pravni pomoči ali zaradi nesodelovanja sodnih oblasti z državami, s katerimi Republika Slovenija nima vzpostavljenih diplomatskih odnosov.

Tako je podana podlaga, da se po posameznih vrstah zadev, po posameznih področjih in posameznih sodiščih opredelijo zaostanki, ki dajejo realno sliko o učinkovitosti izvrševanja sodne oblasti v Republiki Sloveniji.

Na podlagi navedenih določil so bili ugotovljeni dejanski zaostanki konec leta 2001 (preglednica P-8). Podatki, ki so natančneje razvidni iz priložene statistične preglednice kažejo, da je bilo pred okrajnimi sodišči "pravih" sodnih zaostankov v obsegu kar 272.676 zadev. Delež "pravih zaostankov" v skupnem številu nerešenih zadev znaša za ta sodišča 61,7 %. Če odštejemo zemljiškoknjižne zadeve, nerešene nad tri mesece (161.770 zadev), jih je bilo skupaj 110.906 (25,1 % vseh nerešenih zadev). Od tega največ izvršilnih zadev (nerešene eno leto od prejema) in sicer 65.929 zadev, nato pravnih (nerešene 18 mesecev od prejema) in sicer 23.380 zadev. Pri tem število nerešenih izvršilnih zadev ni povsem realno, saj je po prejšnjih določbah o očitavanju (že ob pravnomočnosti sklepa o izvršbi) statistično očitanih, dejansko pa nerešenih (neizvršenih), najmanj dvakrat več zadev, kakor kažejo podatki. Podatki o vrsti zadev z največjimi zaostanki tudi kažejo, na katera področja morajo biti usmerjeni ukrepi za povečanje učinkovitosti dela sodišč. V primerjavi z letom 2000, so se povečali predvsem zaostanki kazenskih zadev (26 %) in zemljiškoknjižnih zadev (za 9,6 %), pri ostalih zadevah pa zmanjšali.

Stanje na okrožnih sodiščih je boljše. Skupno število zaostankov po Sodnem redu je 20.155 zadev, od tega največ gospodarskih sporov (7921 zadev) in pravnih postopkov (5931 zadev). Delež "pravih zaostankov" v skupnem številu nerešenih zadev znaša za ta sodišča 41%. V primerjavi z letom 2000 so se povečali zaostanki kazenskih zadev (za 2,7 %), preiskovalnih dejanj (za 25 %), kazenskih zadev zoper mladoletnike (za 24,7 %) in sodnega registra (za 78,8 %). Pri ostalih zadevah so se ti zaostanki zmanjšali

Pred višjimi sodišči je "pravih" sodnih zaostankov, torej zadev, ki niso rešene več kot 6 mesecev od prejema skupaj 5622, od tega največ civilnih zadev (pravdne, nepravdne, izvršilne) in sicer 3292. Delež "pravih zaostankov" v skupnem številu nerešenih zadev znaša za ta sodišča 41,9%.

Delež sodnih zaostankov po sodnem redu, če upoštevamo samo pomembnejše zadeve, pri vseh sodiščih znaša 40,8%, kar pomeni, da še vedno slaba polovica zadev, ki jih sodniki prejmejo v delo, ni rešena v času,

ki naj bi v poprečju zadoščal za njihovo rešitev. Če upoštevamo število vseh nerešenih zadev pa znaša delež sodnih zaostankov po Sodnem redu kar 56,9 %.

IV. RAZLOGI ZA ZAOSTANKE

1. SPLOŠNO

Pri ugotavljanju razlogov za nastanek in naraščanje sodnih zaostankov v obdobju 1990 - 1997, je nujno opredeliti in oceniti vse okoliščine in pogoje, ki po splošno sprejetih načelih upravljanja in delovanja sodne oblasti lahko vplivajo na učinkovitost¹⁸ dela sodišč in znotraj tega na storilnost sodnikov in sodnega osebja.

Ob ugotovitvi, da se v navedenem obdobju število novih zadev ni povečalo, pač pa celo nekoliko zmanjšalo, je posebej pomembno analizirati organizacijo in način dela, neposredno pred začetkom naraščanja sodnih zaostankov in v obdobju njihovega povečanja, ter morebitne spremembe vseh drugih okoliščin, ki vplivajo na hitrost in obseg dela sodišč in sodnikov. Navedeno je že bilo, da to obdobje sovпада z reorganizacijo sodstva v letih 1994 in 1995. Spremljale so jo okoliščine, ki so dodatno zmanjšale učinkovitost sodišč v teh letih.

Na navedeni podlagi je na splošni ravni možno oblikovati oceno, da so sodni zaostanki, do katerih je prišlo sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja, predvsem posledica naslednjih razlogov, povzetih in prikazanih po stopnji njihovega pomena in vpliva na delo sodišč:

- zahtevne zakonske in organizacijske izvedbe ustavnega načela o delitvi oblasti, z oblikovanjem neodvisnega sodstva, pri čemur so spremenjenemu položaju sodišč in sodnikov le postopno sledile vse normativne in organizacijske spremembe, ki so nujne za učinkovito izvrševanje sodne funkcije,
- v tem okviru opravljene reorganizacije sodstva v letih 1994 in 1995 s podaljšanimi učinki velikih organizacijskih in kadrovske sprememb, ki jih je povzročila,
- zmanjšane storilnosti v obdobju pred in po izvedbi sodne reforme, zaradi same reforme in spremljajočih posledic, s postopnim povečanjem storilnosti šele po organizacijski in kadrovske ustalitvi in ob ponovni uvedbi normativov pričakovanega obsega sodniškega dela,
- nezadostne pozornosti pri spremljanju statističnega gibanja zadev in zmanjšane storilnosti predvsem v obdobju od 1994 do 1997 ter posledične zamude pri pripravi in izvedbi ukrepov za povečanje učinkovitosti dela,

---

¹⁸ Če učinkovitost razumemo v razmerju rešene sodne zadeve - "outputa" do celotnega vložka (npr. vložena denarna sredstva, vloženo delo sodišča in strank) kot "inputa", potem razmerje rešena zadeva/sodnik sicer ostane bistveni, ne pa tudi edini možni pokazatelj učinkovitosti.

- povečane fluktuacije sodnikov z upokojitvijo ali odhodom izkušenih sodnih kadrov v zasebni sektor (odvetništvo, notariat, pravne službe), pri čemer so te sodnike postopno nadomestili mlajši in manj izkušeni,
- neustrezne odzivnosti na razpisana prosta sodniška mesta, zaradi negotovosti vstopa v sodniški "karierni" sistem, ob nezadostnih možnostih za zadržanje najboljših kadrov po opravljenem državnem pravniškem izpitu, za izkušene in uveljavljene kadre pa tudi zaradi neustreznega plačnega statusa,
- družbenih sprememb, ki so hkrati potekale na vseh področjih in vplivale na delo sodišč, vključno s povečano zahtevnostjo obravnavanih zadev v celotnem navedenem obdobju.

Tudi s poglobljeno statistično analizo podatkov in vzrokov bi bilo delež vsakega od zgoraj navedenih razlogov za nastanek sodnih zaostankov težko številčno ovrednotiti. Povratno gledano pa je nesporno možna ugotovitev, da je šlo za izjemen stek številnih okoliščin, od katerih vsaka posebej, vse skupaj pa še toliko bolj, vplivajo negativno na delo in učinkovitost sodišč in sodnikov. Zakon o sodiščih iz leta 1994 ni določil minimalnih meril in pogojev za ustanovitev sodišč prve stopnje, zato je bilo ustanovljeno preveliko število premajhnih okrajnih sodišč, ki zaradi majhnega števila sodnikov nimajo kadrovske rezerv za primere daljših odsotnosti, hkrati pa ne omogočajo poglobljene specializacije sodnikov. Neustrezno je bilo izvedeno tudi imenovanje sodnikov na sodniške (okrajne in okrožne) položaje, hkrati pa je bila mobilnost sodnikov skoraj onemogočena¹⁹.

Sodišča so se v obdobju reorganizacije (ki sama po sebi prinaša zastoje pri delu) znašli pred številnimi novimi dejanskimi in pravnimi problemi, ki sta jih narekovala nastanek samostojne države in družbene, politične ter gospodarske spremembe.

Hkrati se je povečala zahtevnost reševanja zadev, procesna in materialna zakonodaja se je le postopoma prilagajala novemu ustavnopravnemu okviru²⁰, večkrat šele z odločbami Ustavnega sodišča RS, kar je zaradi nujnih posegov v posamezne dele ureditve in časovnih zamikov oteževalo pravilno razumevanje in razlago posameznih pravnih institutov. S sprejemom novih procesnih zakonov (npr. Zakona o kazenskem postopku) so bile uvedene nove "kavtele", katerih upoštevanje je tudi zmanjševalo hitrost in učinkovitosti dela sodišč. Vse navedeno se je neposredno odražalo tudi v obsegu dela sodnikov.

Občutek pritiskov in negotovosti²¹ sodnikov glede izvolitve v trajni mandat in slab status sodnikov so povzročili, da je od leta 1994 do leta 1996 število sodnikov na prvostopnih sodiščih splošne pristojnosti bilo manjše kot leta 1993, hkrati pa majhen interes za razpisana prosta mesta.

¹⁹ Kljub tej izkušnji se je podoben primer zgodil pri ustanovitvi Upravnega sodišča RS, ki je bilo formalno ustanovljeno 1.1.1998, vendar brez zagotovljenih prostorskih pogojev in brez sodnikov.

²⁰ Izstopa delovnopravno področje, ki ga še vedno urejajo predpisi iz bivše Jugoslavije.

²¹ Kar je povzročilo celo odstop predsednika Sodnega sveta v letu 1991.

Hkrati se je struktura sodnikov spremenila, tako da so izkušene starejše kolege, predvsem na sodiščih prve stopnje, nadomestili mlajši in manj izkušeni. Na učinkovitost sodišč je zanesljivo vplival tudi negotov položaj predsednikov sodišč, ki so bili po uveljavitvi Zakona o sodiščih daljše obdobje v začasnem statusu, Vrhovno sodišče pa je bilo od začetka leta 1995 do konca leta 1997 sploh brez predsednika sodišča. Skupen učinek navedenih okoliščin je bil v zmanjšanju storilnosti sodnikov in sodišč, nastanku zaostankov in njihovem postopnem povečevanju. Da je šlo za enkraten pojav, potrjuje ravno dejstvo, da so se s postopnim odpravljanjem vsakega od navedenih razlogov in posledično povečanjem obsegu dela (učinkovitosti) sodišč, zaostanki začeli postopno zmanjševati in da se to zmanjševanje v zadnjem obdobju uveljavlja kot stalen trend.

Utemeljeno lahko domnevamo, da je povečana storilnost sodnikov povezana tudi s ponovno uveljavitvijo "normativov sodnikovega dela", ki jih je v obliki meril za ugotavljanje pričakovanega obsega dela uveljavil Sodni svet RS najprej v poskusni obliki decembra 1996. Povečan obseg dela pa izhaja dodatno iz učinka vseh organizacijskih, kadrovskih, strokovnih in drugih ukrepov, sprejetih v zadnjih letih.

Za obdobje, v katerem nastaja to gradivo, je najpomembnejša ugotovitev, da sodišča obvladujejo tekoči pripad zadev, kar pomeni, da bi že danes lahko zagotavljala sodno varstvo brez časovnih zamikov, seveda, če ne bi še vedno bila obremenjena z zaostanki iz prejšnjih let. Za njihovo nadaljnje odpravljanje in zagotovitev stanja ter pogojev, v katerih se ne bodo mogli več ponoviti, je nujna preučitev vseh razlogov, ki vplivajo na učinkovitost dela sodišč. Ne glede na vsakoletno izboljšanje stanja, je tako podana potreba, da se nastanek zaostankov podrobno strokovno preuči.

Razloge za zaostanke v nadaljevanju natančneje analiziramo v skladu z zgoraj navedenimi ugotovitvami:

- posebej glede ustreznosti ustavnih in zakonskih podlag za delovanje sodstva in
- širše (kolikor vpliva na delo sodišč) učinkovitost pravosodja v celoti.

Pri tem posebej obravnavamo naslednje pomembne dejavnike:

- ustreznost predpisov in postopkov za delo sodišč,
- organizacijo in učinkovitost dela sodišč,
- delovanje nadzornih mehanizmov,
- izobraževanje in strokovno usposabljanje,
- informatizacijo poslovanja sodišč,
- financiranje sodišč,
- kadrovsko stanje in opremljenost sodišč,
- dela drugih pravosodnih organov,
- sodelovanje med organi vseh vej oblasti pri zagotavljanju pogojev za tekoče delo sodišč in redno izvrševanje sodne funkcije.

2. USTAVNE IN ZAKONSKE PODLAGE ZA DELOVANJE SODSTVA

2.1.) Ustavne podlage

Ustava določa, da država varuje človekove pravice in temeljne svoboščine. Uresničujejo se neposredno na podlagi ustave oz. na način, določen z zakonom. Po ustavi sta zagotovljeni sodno varstvo pravic in svoboščin ter pravica do odprave posledic njihove kršitve. Sodno varstvo mora biti enako, zagotovljena je pravica do pravnega sredstva. Varstvo pravic mora biti dejansko in učinkovito, ne le deklarativno.

Zagotovljena je pravica do povračila škode zaradi protipravnega ravnanja državnih organov in nosilcev javnih pooblastil ter odgovornih oseb. Z vidika ustavne opredelitve Republike Slovenije kot pravne države neučinkovito sodno varstvo predstavlja protipravno stanje. Podano je ustavno upravičenje tistih, ki menijo, da jim je kršena pravica do sojenja v razumnem roku, da zahtevajo sodno oziroma ustavno sodno varstvo te pravice, vključno z mednarodnopravnim varstvom pred Evropskim sodiščem za človekove pravice.

Navedene določbe o ustavnih pravicah so izravnane z določbami o dolžnostih in pristojnostih posameznih vej in organov oblasti.

Sodno oblast izvršujejo sodniki, ureditev in pristojnost sodišč določa zakon. Sodnike v trajno funkcijo voli državni zbor na predlog sodnega sveta na podlagi ocen personalnih svetov sodišč. Z izjemo navedene pristojnosti, državni zbor na delo sodišč vpliva le posredno, s sprejemanjem zakonov, ki določajo organizacijo, sodne postopke in materialno pravo.

Vloga izvršilno-upravne veje oblasti je skrčena na pravosodno upravo, ki obsega zagotavljanje splošnih pogojev za uspešno izvajanje sodne oblasti, zlasti pripravo zakonov in predpisov, sistemsko skrb za izobraževanje in strokovno usposabljanje, izdajanje literature, zagotavljanje kadrovske, materialne, tehnične in prostorske pomoči, izvrševanje kazenskih sankcij ter statistična in druga raziskovanja.

Vendar pa je tudi del teh nalog z organizacijskimi predpisi odkazan sodstvu samemu. Tako npr. zagotavljanje finančnih sredstev za delo - Vrhovnem sodišču RS (od leta 2000), izobraževanje - posebnemu Centru za izobraževanje v pravosodju RS (od konca leta 1998), informatizacija - Centru za informatizacijo Vrhovnega sodišča RS (finančno od leta 1999), kadrovanje - Sodnemu svetu RS, Ministrstvo za pravosodje RS ima pooblastila le pri imenovanju predsednikov sodišč.

Opisane ustavne pristojnosti je oceniti kot ustrezne. Po svoji vsebini ne morejo biti vzrok sodnih zaostankov. Zato tudi predloge za morebitne spremembe ustave glede pristojnosti za izvolitev sodnikov ne štejejo za odločilne z vidika zagotavljanja hitrejšega zasedanja sodniških mest niti glede spremembe dosedanjega razmerja treh vej oblasti. Kot pozitivno v smislu povečanja možnosti strokovnega preverjanja sposobnosti za trajno sodniško

službo, pa štejejo predlagano uvedbo prvega, poskusnega sodniškega mandata.

2.2.) Sodniška zakonodaja

Izvajanje sodne oblasti v Republiki Sloveniji urejata na organizacijski ravni Zakon o sodiščih in Zakon o sodniški službi.

2.2.1.) Organizacija sodišč

Zakon o sodiščih določa, da je zagotavljanje pogojev za redno izvajanje sodne oblasti v okviru sodne uprave v pristojnosti predsednika sodišča. Opravljanje zadev sodne uprave nadzoruje predsednik sodišča višje stopnje, na sodiščih vseh stopenj pa predsednik Vrhovnega sodišča RS in minister, pristojen za pravosodje, ki izvaja službeni nadzor nad delom sodišč preko predsednikov sodišč višje stopnje oziroma predsednika Vrhovnega sodišča RS.

V tem okviru zakon nalaga sodišču - če pride do povečanega števila nerešenih zadev:

- Kot posledica nižje storilnosti od povprečne storilnosti sodišč iste vrste in iste stopnje ali, če je po statističnih podatkih izkazan zaostanek v višini pripada zadnjih dvanajst mesecev - da mora predsednik sodišča sprejeti program reševanja teh zadev. Storilnost sodišč spremlja sodni svet;
- Če kljub povečani storilnosti ob preseganju meril za pričakovani obseg dela sodnikov ni mogoče zagotoviti sojenja brez nepotrebnega odlašanja - dodelitev dodatnih finančnih sredstev za uresničevanje teh zadev v skladu s sprejetim programom reševanja zaostankov;
- Če tudi z opisanimi ukrepi ni možno zmanjšati števila nerešenih zadev na razumno mero - povečano sistemizacijo in odobritev dodatnih zaposlitev.

Na ravni konkretnega problema odprave zaostankov narekuje taka ureditev:

- Sodnemu svetu analizo storilnosti sodišč in sodnikov na podlagi sprejetih meril;
- Predsednikom sodišč oceno storilnosti lastnega sodišča in pripravo programa za odpravo zaostankov;
- Predsednikom sodišč višje stopnje, predsedniku Vrhovnega sodišča RS in ministru za pravosodje pregled in oceno izvrševanja teh programov v okviru nadzora nad delom sodne uprave.

Navedene pristojnosti so normativno primerne vendar se doslej niso redno in dosledno izvrševale. Vztrajati je potrebno, da se vzroki in vplivi zaostankov na opisanih podlagah ugotovijo za vsako sodišče posebej, in da se vsi izdelani programi vsebinsko ovrednotijo ter dopolnijo z ukrepi, ki so na posamezni

ravni potrebni za izboljšanje stanja z roki, merili in načinom spremljanja. V teh okvirih so ugotovitve in usmeritve podane v nadaljevanju.

Kot neustrezno je oceniti tudi ureditev pogojev za sodelovanje, izobraževanje, pristojnosti in možnosti napredovanja sodnega osebja. Z izjemo strokovnih sodelavcev, ki se predvsem usposablajo za sodniško službo, ni oblikovan poklic sodelavcev na ravni višje ali visoko šolske izobrazbe, ki bi lahko bistveno razbremenili sodnike strokovnih opravil, ki ne zahtevajo neposrednega sodnikovega odločanja in s tem povečali učinkovitost dela sodnikov. Podane pa so že sedaj večje možnosti za razbremenitev s prenosom posameznih nalog na strokovne sodelavce in sodne referente, ki imajo že določena pooblastila v enostavnejših sodnih postopkih oziroma pri dejanjih, ki ne predstavljajo neposrednega odločanja.

Za delno neprimerno je oceniti ureditev **pristojnosti sodišč in sestave sodišč**, kar je natančneje obravnavano v sklopu procesne zakonodaje.

2.2.2.) Sodniška služba

Z vidika zagotavljanja pogojev za večjo učinkovitost je, kot ne povsem primerno, oceniti tudi sedanjo ureditev po **Zakonu o sodniški službi**, katerega uveljavitev sovпада s strmim naraščanjem sodnih zaostankov v Sloveniji.

Pomanjkljivosti se kažejo v neizdelani ureditvi sodniških dolžnosti, zlasti glede obsega, učinkovitosti in kakovosti dela. Merila za vstop v sodniško službo in napredovanje so ohlapna, ni jasno določen način evidentiranja in spremljanja sodnikovega dela. Zakon ne zagotavlja ustrezne možnosti dodelitve sodnika posameznega sodišča na delo pri drugem sodišču, niti podlag za dodatno nagrajevanje povečanega obsega dela sodnikov.

Zakon daje le posredna pooblastila organom sodne in pravosodne uprave oziroma Sodnemu svetu pri določanju, nadzorovanju in ukrepanju glede storilnosti sodnikov, kakor tudi glede disciplinske odgovornosti sodnikov in je zato sedanja ureditev sodniške službe v celoti »podnormirana«. Pomanjkljive so tudi določbe o službenem nadzoru pod ravnijo disciplinske odgovornosti sodnika.

Tako tudi na tem področju vse možnosti za hitrejši potek sodnih postopkov in večjo učinkovitost dela niso mogle biti izrabljene.

2.3.) Procesna zakonodaja

Postopkovna pravila za redno, prednostno ali hitrejše obravnavanje določenih vrst zadev opredeljujejo zakoni, ki urejajo sodne postopke. V zadnjem obdobju so bili, prav z namenom pospešitve reševanja zadev in odprave zaostankov, bistveno spremenjeni Zakon o kazenskem postopku, Zakon o pravdnem postopku, Zakon o izvršbi in zavarovanju in Zakon o upravnem sporu. Na podlagi spremljanja učinkov teh sprememb se ugotavljajo tudi morebitne dodatne možnosti za večjo hitrost in učinkovitost postopkov. Z

namenom zmanjšanja pripada novih zadev so bili spremenjeni tudi taksni predpisi, kar naj bi preprečilo predvsem pravdanje v »bagatelnih zadevah«. Ocena učinkov teh sprememb je izhodišče tudi za pripravo morebitnih novih, ki naj bi pospešile odpravo zaostankov.

Po posameznih področjih je možno oceniti:

2.3.1.) Kazenski postopek

Zakon o kazenskem postopku naj bi po nekaterih mnenjih bilo potrebno prilagoditi za hitrejše in učinkovitejše sojenje, predvsem s prenosom nekaterih procesnih pooblastil na policijo in tožilstvo in uvedbo skrajšanih ter mandatnih postopkov. Vendar pa morajo predlogi za spremembe upoštevati poleg učinkovitosti tudi potrebo po procesnih garancijah predvsem za obdolženca, v večji meri kot doslej tudi oškodovanca. Zato so kratkoročne in hitre spremembe možne le na področjih, kjer že sedaj predstavljajo očitno oviro za hitrejše sojenje in so bile kot take uveljavljene z zadnjo novelo iz decembra 2001. Sistemske pa bodo lahko pripravljene šele na podlagi primerjalno pravnih analiz in natančnejših raziskav učinkovitosti sedanjega postopka, ki že tečejo.

2.3.2.) Pravdni postopek

Z novim **Zakonom o pravnem postopku** so bile odpravljene nekatere prejšnje ovire za hitrejše odločanje sodišč. Predvsem glede vročanja, strokovnosti zastopanja, glede vrednosti spornega predmeta kot merila za skrajšani postopek in za vlaganje pravnih sredstev in glede možnosti predlaganja novih navedb in dokazov.

Učinki so taki, kot je bilo realno pričakovati. Nadaljnje spremembe so deloma potrebne in možne le še v večjih pooblastilih pritožbenih sodišč za vsebinsko odločanje (dokončanje zadev na »eni poti« skozi »inštanca«) in s krčenjem uradnega preizkusa pravilnosti uporabe materialnega prava ter glede izrednih pravnih sredstev in z morebitno širšo uporabo zavrnilne zamudne sodbe.

Ponovno bo treba preučiti tudi razmejitev pristojnosti med okrajnimi in okrožnimi sodišči. Že število sodnikov kaže na morda preširoko določene pristojnosti okrožnih sodišč in s tem njihove povečane kadrovske potrebe. Posledično povečanje mobilnosti ovira skladno in postopno poklicno napredovanje na najnižji stopnji in učinkovito sojenje v enostavnejših zadevah. Vendar bi ob sodnih zaostankih na obeh vrstah sodišč prve stopnje, novo ureditev pristojnosti bilo možno uveljaviti le s spremenjeno sistemizacijo v korist okrajnih sodišč, za kar ob sedanjem stanju zaostankov kratkoročno ni pogojev.

2.3.3.) Izvršba in zavarovanje

Novi **Zakon o izvršbi in zavarovanju** zaradi neizdelanih rešitev ob uvedbi (zasebnih) izvršiteljev in zaradi pomanjkanja izkušenj ter premajhne zahtevnosti za ta poklic zaenkrat ni prispeval k večji učinkovitosti. Nad

pričakovanimi pozitivnimi učinki prevladujejo težave zaradi odvečnega administriranja sodišč²². Na podlagi enotnih ocen stroke bodo z ustreznimi spremembami in dopolnitvami glede na dosedanje izkušnje na tem področju lahko oblikovani predlogi za bistveno pospešitev in poenostavitev postopkov in dodatno razbremenitev sodišč ter za nadaljno izravnavo procesnega položaja položaja upnika in dolžnika. Poleg tega bodo izvršilna sredstva usklajena s predvidenimi novimi instituti v Stvarnopravnem zakoniku

2.3.4.) Upravni spori

Tudi novi **Zakon o upravnem sporu** sam po sebi ni prispeval k hitrejšemu reševanju teh zadev. O pritožbi kot rednem pravnem sredstvu, odloča Vrhovno sodišče RS, kar naj bi bil razlog za preučitev ustreznosti organizacijske zakonodaje, z vidika njene prirejenosti stopnjevanju dopustnih pravnih sredstev. Neustrezno naj bi bilo tudi število opravljenih obravnav v upravnih sporih. V organizacijskem smislu bo zato dolgoročno potrebno preučiti ali je ob povezavi s socialnimi zadevami možno iskati rešitev v ustanovitvi večjega števila upravnih sodišč prve stopnje namesto enega dosedanjega in v ustanovitvi (višjega) Upravnega sodišča ali tudi v omejitvi vsebine in obsega dopustnih pravnih sredstev. Kratkoročno, glede na stanje zaostankov, organizacijske spremembe niso možne brez resnega ogrožanja učinkovitosti dela pred kratkim ustanovljenega Upravnega sodišča RS.

2.3.5.) Delovni in socialni spori

Tudi v postopkih po **Zakonu o delovnih in socialnih sodiščih** je z ustreznimi spremembami možno povečati sodno prepustnost, pospešiti sojenje in zmanjšati zaostanke. Po eni strani s spremembo procesnih določb (delno enako, kakor za pravdni postopek), po drugi strani z uvedbo obveznih postopkov arbitraže in širšo uporabo določb o kolektivnih sporih, kar se vsebinsko navezuje na uveljavitev novega Zakona o delovnih razmerjih in je že predmet strokovnih priprav pri Ministrstvu za pravosodje.

2.3.6.) Nepravdni postopki

V veljavni ureditvi po **Zakonu o nepravdnem postopku in stečajnem zakonu** ni videti ovir za tekoče delo sodišč niti možnosti pospešitve postopkov v teh zadevah. Spremembe **Zakona o dedovanju** v procesnem delu (vključno z možnim prenosom nekaterih opravil na notarje) bodo predmet celovite prenove, ki je načrtovana v tem mandatu vlade. Ker pa lahko zajamejo le "nesporna opravila", k odpravi zaostankov zahtevnejših zadev ne morejo bistveno prispevati.

2.3.7.) Alternativno reševanje sporov

Postopkovne možnosti za razbremenitev sodišč je možno oblikovati tudi v okviru **izvensodnega reševanja sporov** oziroma različnih alternativnih oblik njihovega preprečevanja in odpravljanja (mediacija, poravnavanje), ki so sedaj

---

²² Na Višjem sodišču v Ljubljani se je npr. pripad izvršilnih zadev po uveljavitvi zakona povečal za 300%!

v Republiki Sloveniji širše uveljavljene le na področju zavarovalništva, v družinskih sporih in arbitražah pri gospodarskih poslih. V ustreznem obsegu so na sistemski podlagi take oblike že omogočene v kazenskem postopku. Potrebna pa je in se pripravlja ureditev zakonske podlage za take vrste postopkov tudi v civilnih zadevah in delovnih sporih, kjer že tečejo posamezni poskusni projekti. Možnosti so razširjene tudi s takim predpisovanjem taksnih obveznosti (kot je že bilo uveljavljeno z zadnjimi spremembami Zakona o sodnih taksah) in sistemom nagrajevanja odvetnikov (ustrezne spremembe se že obravnavajo v okviru organov Odvetniške zbornice Slovenije), ki v največji meri, tudi finančno, vzpodbujajo mirno reševanje sporov.

2.3.8.) Prekrški

Ugotovitev o (ne)učinkovitosti postopkov pred **sodniki za prekrške**, veliko število zastaranih zadev in majhni zneski izterjanih denarnih kazni ter stroškov postopka narekujejo korenite posege na tem področju. Glede na primerjalno-pravne rešitve se nakazuje delitev pristojnosti za odločanje na preiskovalne (nadzorne) organe za izrekanje denarne kazni (globe) po hitrem postopku in na sodišča za prekrške (kot specializirana sodišča) na drugi strani. Slednja bi prevzela poleg zahtevnejših zadev prekrškov tudi sodno varstvo proti odločbam prekrškovnih organov. Z ustreznimi organizacijskimi in statusnimi spremembami, ki so že predlagane v novem sistemskem Zakonu o prekrških pa bo nujno razrešiti tudi ustavnopravni položaj teh sodnikov z vključitvijo v enotno sodno vejo oblasti.

2.4.) Materialno pravna zakonodaja

Pripad novih zadev na sodišča je v precejšnji meri odvisen od obsega pravic in pravnih položajev, ki jim zakon zagotavlja pravno varstvo pred sodišči. V preteklem obdobju je bila prav na tem področju pomembno zvišana raven pravne varnosti, kar se je nujno odražalo v večjem številu in v večji zahtevnosti zadev, ki jih obravnavajo sodišča.

V pomembnem delu je na število rešenih zadev, posebej na kazenskem področju, vplivala tudi večja zapletenost dejanske in pravne problematike. Tako so sodišča obravnavala vrsto zelo zapletenih primerov hudih kaznivih dejanj, vključno z zadevami gospodarskega kriminala. Deloma to velja tudi na drugih področjih z novo pravno problematiko, npr. pri gospodarskih sporih (lastninjenje, privatizacija, stečaji, statusni spori, varstvo intelektualne lastnine, varstvo konkurence) in enako v civilnih zadevah z vidika novih pojavnih oblik sporov ali novih pravnih problemov (denacionalizacija, lastninjenje stanovanj). Enako je na področju upravnega prava oz. dela upravnih sodišč, še posebej z vidika razširitve pravnega varstva s številnimi novimi možnostmi upravnega spora v povezavi z uvedbo redne pritožbene poti. Tudi na področju delovnih sporov je na obremenitev in učinkovitost vplivala sprememba strukture obravnavanih zadev z vedno večjim številom zahtevnejših sporov o prenehanju delovnega razmerja, delno tudi zaradi spremenjenih pogojev gospodarjenja (disciplinski ukrepi, presežni delavci, prerazporeditve, spori iz kolektivnih pogodb).

Vendar pa se z obravnavanjem navedenih zadev na višjih stopnjah sojenja nova pravna vprašanja postopno razrešujejo, kar omogoča tudi hitrejše in bolj zanesljivo odločanje na nižjih stopnjah sojenja.

Ni pričakovati, da bi se zagotovljena raven pravic lahko znižala. Potrebno pa je pri vseh nadaljnjih spremembah predpisov, tudi tistih, ki so že v pripravi, upoštevati posledice za delo sodišč, če se z njimi razširjajo podlage ali možnosti sodnega varstva. Pri tem je potrebno upoštevati, da je v Republiki Slovenije število sporov, o katerih odločajo sodišča že dalj časa veliko, da je pripad zadev na sodnika velik in da niso še v celoti izrabljene možnosti za reševanje sporov izven sodišč v oblikah in na način, ki so jih razvile druge države, prav z namenom, da zmanjšajo obremenitev sodišč.

Pri pripravi vseh zakonov in drugih predpisov zakonodajalec praviloma ni zahteval, da predlagatelj že v predlogu metodološko ločeno opozori, če in koliko se povečuje pristojnost sodišč, opredeli, za katera sodišča gre ter pojasni, ali oziroma zakaj ni možno zagotoviti pravnega varstva na drugačen način. Predlagatelji bi morali ob vsaki novi sodni pristojnosti tudi predlagati način zagotovitve vseh pogojev, potrebnih za reševanje zadev, ki bodo pripadle sodiščem, smiselno na enak način, kakor sedaj že velja za zagotavljanje finančnih sredstev za izvrševanje novih zakonskih obveznosti.

2.5.) Normativne podlage za sodelovanje drugih organov

K hitrosti reševanja zadev na sodiščih nedvomno prispeva tudi ureditev in praktično izvajanje predpisov o delu državnih tožilcev, državnih pravobranilcev, odvetništva, notariata, izvedencev, tolmačev in cenilcev, izvršiteljev, vročevalcev in stečajnih upraviteljev, detektivov in drugih poklicev, ki sodelujejo pri delu sodišč.

Na normativni ravni glede tega področja ni ugotoviti večjih pomanjkljivosti. V zvezi z načrtovanim izvensodnim reševanjem sporov in hitrejšim vodenjem postopkov je tudi ugotovljena »podnormiranost« pri zagotavljanju brezplačne pravne pomoči po sprejemu novega zakona že odpravljena. Ureditev je zaokrožena z izdajo podzakonskih aktov in zagotovitvijo potrebne kadrovske zasedbe na sodiščih, ki so pristojna za odločanje o brezplačni pravni pomoči.

K hitrejšemu reševanju zadev pa bi morala v večji meri prispevati tudi odvetniška tarifa s selektivnim nagrajevanjem v prid reševanju sporov v »zgodnji fazi« s poravnavanjem ter cenovno in krajevno dostopnejša notarska mreža.

Z ustreznim, storilnostno naravnanim nagrajevanjem bi morala potekati tudi utrditev ter pospešitev dela »koncesionarjev« na področju vodenja postopkov prisilne poravnave, stečajev in likvidacije, izvršiteljev in vročevalcev.

2.6.) Sodni red

Določbe Sodnega reda o načinu ugotovitve "pravih sodnih zaostankov" (tistih zadev, ki so pri sodiščih nerešene dalj časa, kakor znaša povprečni,

pričakovani čas rešitve), so bile ob njihovi izdaji pomembne in je njihovo spremljanje še naprej nujno. Omogoča ugotovitev dejanskega stanja zaostankov in opredelitev vrste sodišč, vrste zadev, področja in območja dela z največjimi zaostanki oziroma z najdaljšim časom reševanja. Pojasnjeno je že bilo, da bi povprečen čas reševanja zadev pred posameznimi sodišči moral biti krajši, kot je lahko po sedanjem stanju.

Dolgoročno zato kaže navedene roke pričakovanega reševanja zadev skrajšati na polovico, s čemer bo dosežen ustavno in primerjalno pravno ustrezen standard učinkovitega sodnega varstva pravic. Sedanji roki so bili namreč sprejeti pod vtisom velikih zaostankov in so z vidika razumnega trajanja postopka, predvsem na prvi stopnji sojenja in posebej v primerjavi z roki, ki so uveljavljeni za upravne postopke, zlasti to velja za nepravdne postopke in vpise v zemljiško knjigo - predlogi.

Pri oceni Sodnega reda kot celovite normative podlage, pa je na tem mestu mogoče ugotoviti, da ureditev ni povsem ustrezna. Preučitev sodnega reda v smislu dopolnitev in sprememb za učinkovitejše delo, zmanjševanje birokratskih ovir za stranke, za poenostavitev dela, za informatizacijo poslovanja v najširšem obsegu, bo prav zato predmet nadaljnjega preučevanja in sprememb. Še posebej glede pogojev za »očrtanje« zadev kot rešenih, širšega dostopa do sodišča in do sodnikov, tudi v novih oblikah komuniciranja, izven poslovnega časa in uradnih ur ter glede hitrejšega poslovanja s spisi.

3. DRUGI RAZLOGI ZA ZAOSTANKE

3.1.) Organizacija in učinkovitost dela

Primerjava statističnih podatkov za zadnjih deset let kaže na (začetno) obdobje bistvenega zmanjšanja storilnosti in hkrati povečanja obremenitev sodnikov in sodišč do leta 1998, in kasnejše (zadnje) obdobje postopnega povečevanja storilnosti in počasnega, vendar vztrajnega zmanjševanja zaostankov.

Primerjava pripada zadev z navedenimi podatki kaže, da gibanje sodnih zaostankov ni izključno, v posameznih primerih pa ni odločilno povezano zgolj z obsegom novih zadev, ki jih sodišča in sodniki prejmejo v delo. Ob ugotovitvi, da bistveno poslabšanje statističnih rezultatov sovпада z obdobjem, ko se je izvajala »reorganizacija sodstva« oziroma, v katerem so bili uveljavljeni novi sistemski organizacijski predpisi, kaže, da je poleg dveh pomembnih elementov: obsega dela kot ga določa zakonodajalec, in vsebine dela, kot jo opredeljujejo družbena dogajanja in spremembe, potrebno upoštevati še tretjega. To je organizacija in učinkovitost dela sama po sebi.

Tudi današnja različna storilnost sodnikov in sodišč in različno stanje obremenitev kaže, da ni mogoče zanemariti velikega vpliva, ki ga imajo omenjeni dejavniki na stanje učinkovitosti sodnih postopkov. Le deloma je tako stanje pogojeno z opisano neustreznostjo organizacijskih predpisov, predvsem z vidika pristojnosti pri službenem nadzoru znotraj sodišča in

nadzoru znotraj sodstva samega. Različni rezultati ob enaki, ponekod celo slabši, materialni, procesni in organizacijski podlagi, kažejo na njeno različno učinkovito uporabo. Pri tem predvsem izstopa slabše stanje pri velikih sodiščih oziroma v velikih mestih, v primerjavi z manjšimi, celo po sistemizaciji in zasedbi pod-standardnimi sodišči. Ob enaki vsebini dela sodnikov in sodišč tako stanje narekuje bistveno drugačno organizacijsko, informacijsko in nadzorstveno strukturo pri večjih sodiščih, predvsem tistih pri katerih število sodnikov presega deset na posameznih področjih dela.

Organizacijo dela sodišč, ki je v rokah predsednikov sodišč, bo potrebno preučiti ne samo z vidika uveljavljenih organizacijskih načel, pač pa tudi z vidika usmerjanja in povezovanja delovnih procesov po posameznih področjih ter upoštevanja načel gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti, kar bo šele omogočilo identificiranje "dobrih upravljalških praks" pri različnih tipih sodišč in njihov prenos na vsa primerljiva sodišča.

Obstoječe in predvidene nove možnosti za večjo mobilnost in uveljavitev nadzornih mehanizmov "pod ravniyo disciplinskih in razrešitvenih postopkov" in le izjemoma znotraj njih, so nadaljnje rešitve za večjo storilnost sodišč.

Na navedeno področje mora biti usmerjeno izobraževanje za vodenje sodišč, pa tudi nadzorovanje v okviru sodne in pravosodne uprave. Upoštevajoč, da opisana velika sodišča delujejo praviloma na sedežih okrožnih in višjih sodišč, da so tehnično boljše opremljena, založena z ustrezno strokovno literaturo, da imajo boljše možnosti kadrovanja, medsebojnega strokovnega sodelovanja in izobraževanja, se pokaže, da bi praviloma morala dosegati boljše rezultate, kakor jih dosegajo manjša sodišča. Razloge in ukrepe, s katerimi naj se to zagotovi, bo nujno natančneje oblikovati predvsem po opravi nadzorstvenih pregledov, katerih uporaba bo s predlaganimi spremembami Zakona o sodniški službi lahko še razširjena.

Hkrati z zagotavljanjem ustrežnejših pravnih podlag delovanja in z usmerjenim izobraževanjem bo (tudi za ugotovitev razlogov za manjšo učinkovitost), že v okviru sedanjih predpisov, še bolj pa po spremembah zakona, potrebno poslovanje teh sodišč redno pregledovati. Vzroke za nastanek zaostankov bo treba natančno analizirati in opraviti potrebne spremembe, da bo zagotovljena večja učinkovitost in večja storilnost sodnikov. V tej smeri bi morali biti ponovno pregledani in ustrezno dopolnjeni ali preoblikovani vsi programi za odpravo zaostankov pri posameznih sodiščih.

3.2.) Delovanje nadzornih mehanizmov

Nadzor nad opravljanjem sodniške službe in širše nad izvrševanjem sodne funkcije je ustrezno razdeljen med nosilce vseh treh vej oblasti. Sodniška neodvisnost namreč, glede na ustavno zasnovo, ne more biti pojmovana kot absolutna ločenost sodne od ostalih dveh vej oblasti. Do prepletanja prihaja z uporabo vzvodov preverjanja in uravnoteženja.

Pri tem v samem razmerju med tremi vejami oblasti niso bile ugotovljene kakšne posebne težave, ki bi vplivale na nastanek sodnih zaostankov. Kar

zadeva določanje obsega dela, so odločitve zakonodajne veje vplivale z vidika že omenjene obremenitve, ki jo za sodišča predstavljajo tiste spremembe zakonov, ki so predpisali nove sodne pristojnosti. To se najbolj kaže v številnih določbah o "prednostnem oz. hitrem" obravnavanju posameznih sporov, katerega obseg je tako velik, da glede na sedanje zaostanke nekatera sodišča drugih (navadnih) zadev sploh ne bi mogla obravnavati. Vendar pa je povečanje sistemizacij in zasedbe sodišč, kljub časovnemu zamiku, sledilo povečanim obremenitvam na posameznih področjih dela in delno večji zahtevnosti zadev.

Na splošno je možno kot primerno oceniti tudi izvrševanje pristojnosti, razdeljenih med izvršilno in sodno vejo oblasti. Posamezne rešitve iz Zakona o sodniški službi ali drugih predpisov (npr. imenovanje predsednikov sodišč po ministru za pravosodje, na predlog Sodnega sveta) so uspešno prestale tudi presojo pred Ustavnim sodiščem RS. S spremembami zakonov je bil dan velik poudarek samostojnosti sodstva pri načrtovanju in porabi finančnih sredstev. Pa tudi glede na dejanski obseg zagotovljenih sredstev so vsaj za leti 2002 in 2003 sodišča v primerjavi z drugimi porabniki po stopnji rasti primerno obravnavana.

Tako se pokaže, da so razprave o prerazdelitvi nekaterih ustavnih pooblastil (npr. imenovanje sodnikov) bolj posledica različnih vrednostnih pogledov na sedanjo ureditev, kot pa težav v praksi.

Kar zadeva nadzorne mehanizme znotraj sodstva samega, je problematika deloma že obravnavana v prejšnji točki. Dodati pa je treba, da tudi sedaj veljavni zakoni določajo načine in postopke za prenehanje mandata tistih sodnikov, ki ne dosegajo potrebne storilnosti in strokovnosti ali, če kršijo svoje sodniške dolžnosti. Ustrezne določbe so že bile uporabljene v praksi. Podatki Sodnega sveta v sedanji sestavi (tj. od 01.07.1999) kažejo, da je bila dvema sodnikoma izdana odločba o prenehanju sodniške funkcije, ker je bilo ugotovljeno, da ne ustrezata sodniški službi (7. tč. I. odst. 74. člena ZSS). Obravnavani pa so bili še trije podobni primeri, kjer pa do izreka sankcije ni prišlo, saj je še pred zaključkom postopka prišlo do prenehanja sodniške funkcije iz drugih razlogov. V tem obdobju je Sodni svet zavrnil 15 predlogov za izredno napredovanje po I.odstavku 50. člena ZSS, 12 predlogom pa ugodil. Predlogi za redno napredovanje so bili zavrtnjeni v sedmih primerih, v 6 primerih pa predlogi kandidatur, ker kandidati niso dobili ustrezne podpore.

Podatki glede disciplinskih postopkov zoper sodnike za potrebe tega gradiva niso bili posredovani.

3.3.) Financiranje sodišč

Pomemben dejavnik učinkovitosti sodišč je tudi finančna podlaga za njihovo delo.

Ta predstavlja hkrati materialno osnovo za neodvisnost sodišč, katerih delovanje ne more biti omejeno z odločanjem o sredstvih, ki bi bilo povsem zunaj vpliva sodne uprave.

Letni obseg finančnih sredstev za plače sodnikov in drugega osebja sodišč, za stroške poslovanja sodišč, za njihovo opremo in za zagotavljanje prostorskih pogojev, se določi v proračunu.

Obseg finančnih sredstev za plače sodnikov in sodnega osebja ter za stroške poslovanja sodišč, se od proračunskega leta 2000 v okviru državnega proračuna na podlagi finančnih načrtov posameznih sodišč zagotavlja pri proračunskem uporabniku Vrhovnem sodišču RS za vsa sodišča. Priprava finančnih načrtov, njihovo izvrševanje in spremljanje, se izvaja po posameznih sodiščih, za delo okrajnih sodišč v okviru finančnega načrta okrožnega sodišča, vendar ločeno izkazano. Vrhovno sodišče usklajuje finančne načrte in porabo glede na skupno zagotovljena sredstva v proračunu.

Po določbah Zakona o sodiščih se obseg finančnih sredstev za opremo sodišč in za zagotavljanje prostorskih pogojev sodišč (z izjemo sredstev za najemna razmerja) oblikuje in zagotavlja pri Ministrstvu za pravosodje, za informatizacijo sodišč pa od leta 2000 pri Vrhovnem sodišču RS.

Za potrebe priprave tega gradiva, je bila pregledana izvršitev pravic porabe državnega proračuna sodišč za leta 1993 do 2001. Pridobljeni podatki so razvidni iz priloge (preglednica F-1). Za primerjavo podatkov je bila najprej ugotovljena poprečna letna rast cen življenjskih potrebščin (inflacija) nato izračunan inflacijski faktor, pri čemer je leto 2002, za katero je proračun že sprejet, ovrednoteno z 1,00. Z ugotovljenimi korekcijskimi faktorji je nato za obdobje 1993 do 2002 ugotovljena realna višina sredstev porabljenih za delo sodišč.

Ta primerjava kaže, da so sodiščem bila zagotovljena zadostna finančna sredstva. Če za podlago vzamemo leto 1994 (s tem upoštevamo uvedbo delovnih in socialnih sodišč) znaša indeks realne rasti sredstev za delo sodišč (1994 = 100) do leta 2002 kar 210. Pomeni, da so se v navedenih letih finančna sredstva za delo sodišč realno več kot podvojila²³. Natančnejši podatki z grafičnim prikazom rasti sredstev so razvidni iz preglednice Ministrstva za finance RS.

Iz primerjave števila rešenih zadev v navedenih letih na eni strani in višine porabljenih sredstev na drugi strani izhaja, da se je strošek na rešeno zadevo bistveno povečal, še posebej to velja za leta, v katerih je bila storilnost nižja, kakor je v zadnjem obdobju. Tudi brez natančnejše analize razlogov za tako povečanje, ki so gotovo tudi sistemske oz. objektivne narave (nove zaposlitve,

---

²³ Pri tem je potrebno upoštevati prenos celotnih finančnih sredstev za informatizacijo sodišč z Ministrstva za pravosodje na Vrhovno sodišče (v proračunskem letu 2000), vključitev sredstev potrebnih za projekt posodobitve evidence nepremičnin (elektronska zemljiška knjiga), ki je bil povsem nova finančna potreba, ustanovitev Upravnega sodišča RS, ter spremembe glede pravice do zagovornika po uradni dolžnosti z novim Zakonom o kazenskem postopku. Ker v proračunu sodstva sredstva za plače predstavljajo približno 80% sredstev, je rast sredstev povzročena tudi s številom zaposlenih, ki se je večalo v skladu s širjenjem sistemizacije in vsakoletnimi načrti novih zaposlitev. Po drugi strani pa sredstva za materialne stroške sodiščem v preteklih letih niso vedno zadoščala, tako da nekaterih obveznosti niso mogla pravočasno poravnati. Stanje se je uredilo šele v proračunskem letu 2000.

informatizacija, nadomestitev opreme, najemi prostorov, stroški obveznega zastopanja) lahko ocenimo, da z vidika potrebnih finančnih sredstev ni bilo ovire za učinkovito delo sodišč. Tudi v zadnjem obdobju so indeksi rasti teh sredstev, posebej v primerjavi z nekaterimi drugimi organi, primerno visoki.

3.4.) Informatizacija poslovanja sodišč

3.4.1.) Center za informatiko

Center za informatiko Vrhovnega sodišča RS je na tem področju s svojimi dosežki že primerljiv z najboljšimi tujimi računalniškimi službami za potrebe sodstva. Za povečanje učinkovitosti dela sodišč pripravlja in izvaja projekte računalniških sistemov za informacijsko podporo odločanja, spremljanje vseh sodnih postopkov na vseh stopnjah sojenja in posodobitve javnih knjig z uvedbo elektronskega poslovanja. Neposredni del podpore je zasnovan v skladu z dosedanjimi izkušnjami in standardi z razvojem po vzoru najnovejšega projekta vpisnika za pravnomočne zadeve tako, da bo poleg evidentiranja, spremljanja in nadzorovanja posameznih obravnavanih zadev, omogočal hkrati izvrševanje administrativnih, tehničnih, statističnih in analitičnih funkcij po sodiščih, sodnikih in sodnem osebju, načinu rešitve, času obravnavanja, kakor tudi glede na vsebinske značilnosti materialno pravne podlage in procesne oblike obravnavanja. Omogočiti bo moral tudi računalniško povezavo sodelovanja med policijo, tožilstvom in sodiščem z možnostjo postopne vključitve drugih udeležencev postopka na kazenskem področju in smiselno enako v razmerju do drugih organov na drugih področjih dela.

3.4.2.) Pravni informacijski sistem

Center za informatiko že vrsto let razvija pravni informacijski sistem sodišč, ki obsega vse potrebne strokovne pravne informacije za odločanje sodnikov obdelane z uporabo informacijske tehnologije. Gre predvsem za pregled pravne literature in sodne prakse, ustrezno povezane z zakonodajnimi podlagami in drugimi bazami podatkov. Na ta način in še posebej v povezavi s sprotnim obveščanjem sodnikov (v obliki sodnikovega informatorja, ki se večkrat mesečno posreduje sodiščem v elektronski obliki in pisno), so sodnikom zagotovljene hitre informacije o novostih v zakonodaji, teoriji in praksi, kakor tudi morebitne spremembe načelnih stališč in pravnih mnenj ter najpomembnejše sodne odločbe.

Ugotoviti je možno, da je pravni informacijski center Vrhovnega sodišča RS (še posebej ob dopolnjevanju z drugimi pravnimi informacijskimi sistemi) na stopnji, ki po svoji vsebini, načinu obdelave in dostopnosti podatkov ustreza najvišjim mednarodnim standardom za to vrsto podpore delu sodišč in sodnikov.

3.4.3.) Evidentiranje nepremičnin

V okviru posebnega projekta posodobitve evidentiranja nepremičnin že poteka srednjeročni projekt informatizacije zemljiške knjige, s predvidenim zaključkom

leta 2004. V zaključeno celoto bo povezal zemljiškoknjižno evidenco lastnikov in obremenitev s katastrsko, izvirno evidenco nepremičnin. Z enkratnim vnosom podatkov in s povezavo z drugimi, matičnimi registri, se bo racionaliziral vnos in poenostavil dostop do podatkov in omogočil takojšnji izpis za potrebe pravnega prometa. Z ustreznimi programi po Zakonu o sodiščih, ki jih je šest sodišč že pripravilo na podlagi izhodišč, oblikovanih pri Vrhovnem sodišču RS, ter ob pomoči 16 zunanjih vnašalcev v okviru projekta Svetovne banke, bo hkrati možno zagotoviti odpravo zaostankov, nastalih še v času "papirnega poslovanja".

3.4.4.) Sodni register

Centralno informatizirano bazo sodnega registra bo potrebno, ob ustreznem varovanju osebnih podatkov, odpreti širšemu krogu uporabnikov, po možnosti z dostopom na Internetu. V tem, kakor v drugih postopkih z možnostjo elektronskega dostopa do podatkov in enostavnejše pridobitve uradnega izpisa iz evidence, bo nujno rešiti le še vprašanje enostavnega in učinkovitega načina plačevanja sodne takse oziroma nadomestila za računalniški dostop do storitev registra.

3.5.) Izobraževanje in strokovno usposabljanje

3.5.1. Splošno

Ministrstvo za pravosodje je v sodelovanju s pravosodnimi organi in tujimi strokovnjaki pripravilo analizo in konferenco o izobraževanju v pravosodju. Iz ugotovitev in priporočil izhaja, da ima Republika Slovenija vzpostavljeno podiplomsko (specialistično) izobraževanje za poklice v pravosodju (sodnik, tožilec, pravobranilec, odvetnik, notar) v obliki in pod pogoji, ki so primerljivi z evropskimi državami s podobnim pravnim izročilom.

Poglobljena razčlenitev izvajanja tega izobraževanja pa je pokazala, da je v zadnjem obdobju v sodno pripravništvo, ki se zaključuje z opravljanjem pravniškega državnega izpita vključeno, vedno večje število pravnikov, ki se po zaključenem izobraževanju praviloma ne odločajo za pravosodne poklice. Tako je pripravništvo v veliki meri postalo "izobraževalni servis" za poklice, organe in službe zunaj pravosodja, kar ni njegov temeljni namen. Število pripravnikov, ki opravljajo prakso na sodiščih ter pristopajo k državnem pravniškem izpitu, je namreč veliko večje od števila kandidatov, ki se nato zaposlijo pri sodiščih oz. odločijo za pravosodni poklic²⁴. Analiza je tudi pokazala, da delo z vedno večjim številom pripravnikov ni dovolj intenzivno, da ne vključuje obveznih formalnih izobraževalnih oblik in preverjanj ter, da po opravljenem pravniškem državnem izpitu ni usmerjenega enotno urejenega izobraževanja za pravosodne poklice, še posebej ne za sodniški poklic²⁵. Izobraževanje v okviru naziva "strokovni sodelavec" je različno urejeno po

²⁴ Število oseb, ki so opravljale pravniški državni izpit se je povečalo od 154 v letu 1994 na 177 v letu 1997, nato na 200 v letu 1999, v letu 2001 je teh oseb bilo že 216.

²⁵ Število oseb, ki niso uspešno opravile državni pravniški izpit, se je povečalo od 6,5 % v letu 1994 na 11,9 % v letu 1997, ter 19,5 % v letu 2001. V zadnjih treh letih približno petina kandidatov izpita ne opravi.

posameznih sodiščih, standard znanja in namen tega izobraževanja nimata enotnih vsebinskih okvirov.

Ugotovljeno je tudi bilo, da Republika Slovenija posebej izobražuje za poklice v pravosodju le na ravni univerzitetnega pravniškega znanja. Diploma Pravne fakultete in pravniški državni izpit sta pogoj za sodnike kot za strokovne sodelavce. Pod navedeno ravnijo so vsi poklici sodnega osebja oblikovani praviloma z zahtevano srednješolsko izobrazbo.

Slovensko pravosodje tako nima oblikovanega izobraževanja in tudi nima oblikovanega posebnega poklica, ki bi bil umeščen med sodne referente, vpisničarje in drugo sodno osebje, ki opravlja administrativna oz. enostavnejša strokovna dela na eni in sodnike oz. strokovne sodelavce, ki opravljajo najzahtevnejša pravna opravila, na drugi strani. Gre za poklic, ki je iz Republike Avstrije in Zvezne Republike Nemčije znan pod nazivom "negovalec prava", pri nas sedaj delovno poimenovan "sodniški pomočnik". Na sodniške pomočnike bi bilo možno prenesti vrsto opravil, ki sedaj obremenjujejo sodnike, da bi se ti lahko v večji meri posvetili strokovnemu odločanju oz. sojenju. Za ta poklic bi bila izhodiščna izobrazba višješolska oz. srednješolska, nadgrajena v izobraževalnih oblikah, pripravljenih v sodelovanju med ustreznimi organizacijami, ministrstvom in sodišči.

Na navedenih podlagah in ugotovitvah o nezadovoljivem stanju pri izobraževanju pripravnikov je Ministrstvo za pravosodje RS že oblikovalo delovno skupino za reformo izobraževanja v pravosodju z namenom oblikovati nov poklic sodniškega pomočnika, povečati dostopnost izobraževanja za pravniški državni izpit²⁶, oblikovati posebne programe in poseben izpit za opravljanje pravosodnih poklicev, izboljšati delo s pripravniki in povišati raven praktičnega znanja in usposobljenosti ter organizacijsko in kadrovsko utrditi center za izobraževanje v pravosodju.

3.5.2.) Center za izobraževanju v pravosodju

Izobraževanje sodnikov je že sedaj v pristojnosti Centra za izobraževanje, ki sta ga ustanovila Ministrstvo za pravosodje RS in Vrhovno sodišče RS s sporazumom z dne 23.10.1998, h kateremu so pristopili kot sopodpisniki Državno tožilstvo RS, Senat za prekrške RS, Državno pravobranilstvo RS in Ustavno sodišče RS. Vodi ga programski svet, ki ga sestavljajo predstavniki vseh podpisnikov, Sodnega sveta in društev sodnikov, tožilcev ter sodnikov za prekrške. V sporazumu so natančno določene pristojnosti, način zagotavljanja sredstev, razpisi in prijave za izobraževanje ter poravnavanje stroškov. Sodnikom je omogočeno tudi podiplomsko izobraževanje na obeh pravnih

---

²⁶ Po statističnih podatkih iz marca 2002 je na višjih sodiščih prijavljenih v okviru "čakalne liste" za sodniško pripravništvo z delovnim razmerjem skupaj 1546 oseb, za sodniško pripravništvo brez delovnega razmerja oz. volontersko pa 1429 oseb. Pripravniških mest za prve je skupaj 208, za druge pa 128. Vendar pa navedeno število prijavljenih ne odraža dejanskega stanja, saj se večina kandidatov prijavlja pri več sodiščih ali celo pri vseh sodiščih in tudi na obeh listah. MP zato že pripravlja seznam dejansko prijavljenih, ocene v okviru delovne skupine za reformo izobraževanja, glede na sedanje čakalno obdobje kažejo na število med 1200 do 1600.

fakultetah z zagotovljenimi sodniškimi štipendijami. Center sodeluje tudi pri izobraževanju odvetnikov.

Tako oblikovan center sledi neodvisnemu položaju sodišč, hkrati pa upošteva povezanost strokovne problematike z drugimi pravosodnimi organi. S številnimi oblikami izobraževanja doma in v tujini zagotavlja visoko raven in dostopnost svojih storitev in so vanj vključeni v vseh oblikah vsi sodniki, pa tudi strokovni sodelavci in sodno osebje, kar enako velja za druge pravosodne organe. Po posameznih področjih organizira šole, seminarje, posvetovanja in delavnice z udeležbo tudi do 200 sodnikov in z natančnim programom, ki vsebuje izvajalca, čas, trajanje, kraj, strukturo udeležencev, namen, teme, predavatelje in stroške.

Tudi visoke ocene tujih strokovnjakov potrjujejo, da kar zadeva izobraževanje, center s svojimi oblikami v največji možni meri prispeva k odpravi zaostankov. Posebej z uvajalnimi šolami za mlade sodnike in delavnicami za sodno osebje, ter rednim izobraževanjem ob izdaji novih predpisov.

Omenjena institucionalna dograditev centra, tako da bo v večji meri sam lahko neposredno skrbel za izvedbo izobraževalnih oblik, in vključitev izobraževanja pripravnikov in sodniških kandidatov v delo centra, je že predmet strokovne preučitve v sklopu že omenjene reforme izobraževanja v pravosodju.

3.6.) Kadrovsko stanje in opremljenost sodišč

Na učinkovitost dela in poslovanja sodišč, posledično s tem pa tudi sodne zaostanke, pomembno vpliva stanje na področju zagotavljanja kadrovskih, materialnih, prostorskih in tehničnih pogojev za delo sodišč.

3.6.1.) Število sodnikov in strokovnih sodelavcev

Na sodiščih splošne pristojnosti in na specializiranih sodiščih je sistemiziranih 816 sodniških mest, od tega na sodiščih splošne pristojnosti 705 in na specializiranih sodiščih 111. Od navedenega števila sistemiziranih mest je na sodiščih splošne pristojnosti zasedenih 659 sodniških mest (93,5) od tega je na:

- okrajnih sodiščih od sistemiziranih 315 sodniških mest zasedenih 290 (92 %),
- okrožnih sodiščih od sistemiziranih 243 sodniških mest zasedenih 225 (92,6 %),
- višjih sodiščih od sistemiziranih 109 sodniških mest zasedenih 99 (90,8 %) in
- Vrhovnem sodišču RS od sistemiziranih 38 sodniških mest zasedenih 35 (92,1 %), pri tem pa je potrebno upoštevati, da je Vrhovnemu sodišču dodeljeno še 10 sodnikov²⁷.

---

²⁷ Dodeljeni sodniki praviloma opravljajo dela na posameznih projektih (npr. elektronska zemljiška knjiga, sodni register, informatizirani vpisniki), pravnoinformacijskem sistemu, izobraževanju ipd.

Na specializiranih sodiščih je od sistemiziranih 111 sodniških mest zasedenih 96 (86,5 %), od česar je na:

- Upravnem sodišču RS od sistemiziranih 31 sodniških mest zasedeno 28 (90,3),
- na Višjem delovnem in socialnem sodišču od sistemiziranih 18 sodniških mest zasedeno 17 (94,4 %) in na
- delovnih in socialnih sodiščih od sistemiziranih 62 sodniških mest zasedeno 51 (82,3 %).

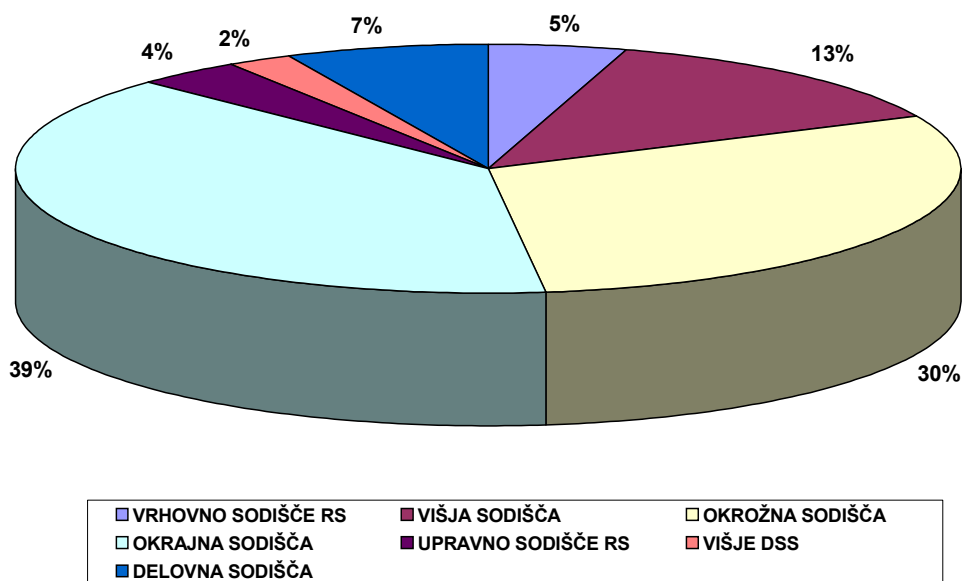
Iz navedenih podatkov (preglednica P-9) izhaja, da je na vseh sodiščih v povprečju sistemiziranih dovolj mest sodnikov, tako, da sistemizacije omogočajo tudi morebitne dodatne zasedbe. Glede na doseženo število sodnikov, po drugi strani pa manj ustrezna razmerja do števila strokovnih sodelavcev in sodnega osebja, kaže možnosti novih zaposlitev preučiti predvsem pri slednjih.

Iz primerjave statističnih podatkov za leti 2000 in 2001 izhaja, da se je v slednjem število zasedenih sodniških mest pri vseh sodiščih skupaj povečalo za 31 (novih) sodnikov oz. za 4,3 %. Največja je bila razširitev zasedbe na Vrhovnem sodišču RS (število sodnikov povečanih za 6,1 %, dodeljenih sodnikov pa za 25 %), pri višjih sodiščih se je število sodnikov povečalo za 2,1 %, pri okrožnih sodiščih za 0,9 % in pri okrajnih sodiščih za 4,3 %. Pri Upravnem sodišču RS se je število sodnikov povečalo za 3,7 %, pri Višjem delovnem in socialnem sodišču za 13,3%, pri delovnih in socialnih sodiščih pa je število zasedenih sodniških mest ostalo nespremenjeno.

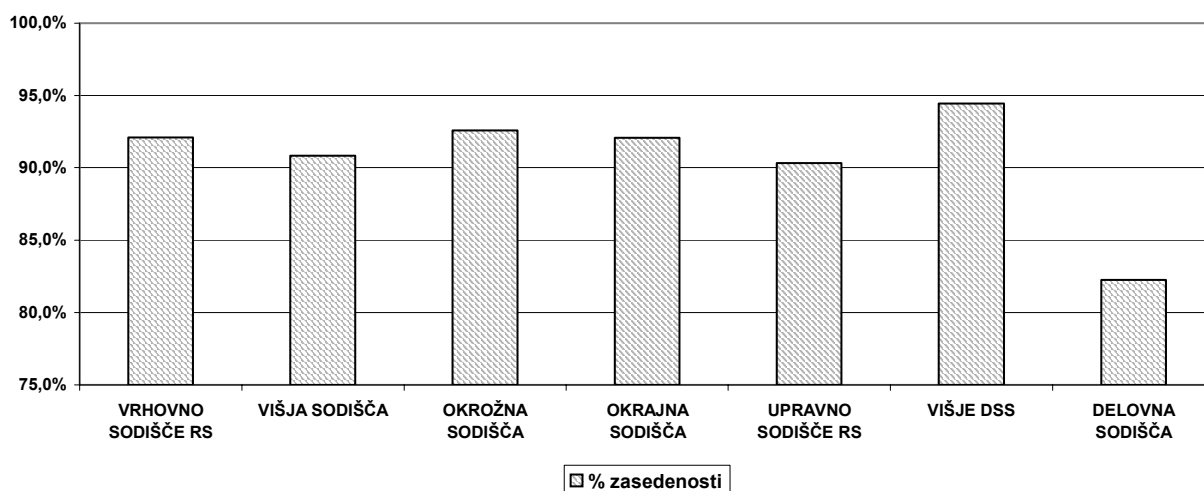
Strukturo sodnikov po sodiščih in stopnjo zasedenosti sistemiziranih delovnih mest posameznih vrst sodišč kažejo grafične preglednice:

Graf 4: SODNIKI - Zasedena mesta na dan 31.12.2001 (753)

**Graf 5: SODNIKI
% zasedenosti glede na sistemizirana mesta**

3.6.2.) Število sodnega osebja (strokovnih in administrativno tehničnih delavcev) po posameznih sodiščih

Na koncu leta 2001 je bilo na vseh sodiščih sistemiziranih 2.304 mest sodnega osebja, od tega 2.131 na sodiščih splošne pristojnosti in 173 na specializiranih sodiščih (preglednica P-10).

Od navedenega števila sistemiziranih mest je na sodiščih splošne pristojnosti bilo zasedenih 1981 mest sodnega osebja (93 %), in sicer je na:

- okrajnih sodiščih od sistemiziranih 1136 mest sodnega osebja zasedenih 1081 (95,2 %),
- okrožnih sodiščih od sistemiziranih 846 mest sodnega osebja zasedenih 774 (91,5 %),
- višjih sodiščih od sistemiziranih 89 mest sodnega osebja zasedenih 82 (95,3 %) , in na
- Vrhovnemu sodišču RS od sistemiziranih 60 mest sodnega osebja zasedenih 44(73 %).

Na specializiranih sodiščih je na:

- Upravnem sodišču RS od sistemiziranih 35 mest sodnega osebja zasedenih 33 (94, 3 %),
- Višjem delovnem in socialnem sodišču od sistemiziranih 16 mest sodnega osebja zasedenih 15 (93,8 %),
- na ostalih delovnih in socialnih sodiščih pa je od 122 sistemiziranih mest sodnega osebja zasedenih 96 (78,7 %).

V letu 2001 se je v primerjavi z letom 2000 povečalo tudi število zasedenih delovnih mest, tako za strokovne sodelavce, in sicer po številu za 44 (za 24,4%), kakor tudi za ostalo sodno osebje in sicer po številu za 49 (za 2,7 %).

Število strokovnih sodelavcev se je pri sodiščih splošne pristojnosti v letu 2001 povečalo za 22,5 %, pri specializiranih sodiščih pa za 54,5 %. Po posameznih sodiščih največ pri Vrhovnem sodišču RS za 100 %, (z 2 na 4); pri višjih sodiščih za 16,7 %, pri okrožnih sodiščih za 12,7 %, pri okrajnih sodiščih za 31,9 %, pri Upravnem sodišču RS za 50 %, pri Višjem delovnem in socialnem sodišču za 100 % in pri delovnih sodiščih skupaj za 40 %. Natančnejši podatki o povečanju števila strokovnih sodelavcev, kakor tudi o povečanju števila zasedenih mest ostalega sodnega osebja so razvidni iz priložene preglednice.

Iz vsega navedenega izhaja, da je v preteklem letu prišlo do nadaljnje širitve, tako sistemizacije, kakor zasedbe delovnih mest sodnikov, strokovnih sodelavcev in sodnega osebja v slovenskem sodstvu²⁸. Kako se bodo povečane zasedbe, do katerih je prišlo v letu 2001 odrazile pri obsegu rešenih zadev pri sodiščih bo v naslednjem obdobju za vsako posamezno sodišče in področje dela potrebno ugotavljati posebej.

---

²⁸ Ker je bilo mogoče nove zaposlitve realizirati šele konec leta 2001, se povečana zasedba še ni odrazila v

večjem obsegu rešenih zadev pri sodiščih, zaradi zajema statističnih podatkov na 31.12.2001, pa je že v

celoti upoštevana pri izračunu storilnosti sodišč, ki se za ta del izkazuje nižje od dejanske.

Temeljna usmeritev pri širitvi sistemizaciji in zasedbe je bila v povečanju števila strokovnih sodelavcev, ki ob hkratnem naraščanju števila sodnikov, še ni moglo doseči načrtovanega (poprečnega) razmerja dveh strokovnih sodelavcev na enega sodnika. Za zagotovitev takega razmerja bo seveda potrebno tudi postopno zmanjšanje števila sodnikov ob hkratni odpravi zaostankov in zagotovljeni razbremenitvi tistih opravil, ki jih bodo prevzemali strokovni sodelavci in drugo sodno osebje.

Pri sistemizacijah sodnega osebja je bila temeljna usmeritev, da se zmanjšuje število tehničnih sodelavcev in povečuje število osebja, ki posredno sodeluje pri sojenju.

Iz navedenih podatkov izhaja, da je na vseh sodiščih v začetku leta 2002 sistemiziranih dovolj mest sodnikov, strokovnih sodelavcev in ostalega sodnega osebja, in da je pred nadaljnjimi širitvami sistemizacij potrebno prednostno zasesti še nezasedena mesta po načelih, ki so oblikovana v tem gradivu. Ker del sodišč posluje tekoče oz. tako, da bi sodniki lahko reševali večje število zadev, kot jim pripade v enem letu, bo potrebno izkoristiti ta "kadrovske potencial" za pomoč drugim sodiščem, s povečano fleksibilnostjo sodniških mest (dodelitev na drugo sodišče). Če pri tem ne gre za nadomeščanje odsotnih sodnikov, bo ob tem nujno zagotoviti tudi ustrezne pogoje (razpravne dvorane, pisarne, sodniški kabineti, povečani stroški poslovanja - potni stroški, dnevnice, zagotavljanje administrativne podpore).

Samo število sodnikov, strokovnih sodelavcev in sodnega osebja ne zadošča za učinkovito delo, če zaradi velike fluktuacije v poklice vstopajo kadri z manjšimi delovnimi izkušnjami, ki ne morejo takoj nadomestiti starejših. Poseben problem pri tem nastaja za okrajna sodišča, saj se sestava nenehno spreminja ob vsakem napredovanju sodnikov z izkušnjami in tistih z boljšimi ocenami, ki so z razpisi dodeljeni na sodišča višjega položaja. Zato v predlogu ukrepov namenjamo posebno pozornost tudi zagotovitvi stalnosti kadrovske sestave sodišč.

3.6.3.) Opremljenost sodišč in sredstva za delo

Zakon o sodiščih določa, da Ministrstvo za pravosodje zagotavlja materialne, tehnične in prostorske pogoje za delo sodišč. Na tej podlagi lahko oblikuje oz. predlaga tudi ukrepe za odpravo in preprečevanje sodnih zaostankov, ki so po svoji naravi povezani predvsem z novimi zaposlitvami na sodiščih in spremembo načina poslovanja.

V okviru zagotavljanja prostorskih pogojev za delo sodišč sodi nakup novih poslovnih prostorov ter skrb za investicijsko vzdrževanje obstoječih zgradb sodišč.

Zaradi povečanih sistemizacij in zasedb na posameznih sodiščih, je v zadnjem obdobju prišlo do večjega najema poslovnih prostorov za delo sodišč. Najeti prostori niso vedno primerni in prirejeni za potrebe sodnega poslovanja. Postopna prostorska širitev je povzročila tudi ločitev posameznih oddelkov ali služb tako, da nekatera večja sodišča delujejo na "različnih

lokacijah". Tako stanje ne prispeva k optimalni učinkovitosti, predstavlja pa tudi oviro za stranke, ki se morajo sproti seznanjati s spremembo naslovov za ureditev posameznih zadev. Po drugi strani je še precej sodišč, ki delujejo v neustreznih prostorih, potrebnih obnove in posodobitve v skladu s tehnološkimi in logističnimi zahtevami modernega pisarniškega poslovanja.

Omejena sredstva za naložbe v prostore, enako pa velja tudi za drugo opremo, predstavljajo oviro pri zagotavljanju najprimernejših in najustreznejših materialnih pogojev za učinkovito delo. Sodstvo seveda deli usodo drugih državnih organov in javnih služb. Pa vendar tudi številne selitve, preureditve in prerazporeditve znotraj posameznih sodišč, predvsem v centrih, kjer je tudi največ sodnih zaostankov predstavljajo določeno (čeprav ne odločilno) oviro za učinkovitejše delo. Zato v gradivu tudi temu vprašanju namenjamo ustrezno pozornost.

3.7.) Delo drugih pravosodnih organov

Na učinkovitost sodišč v pomembni meri vpliva delo drugih pravosodnih organov. Predstojniki teh organov v obliki letnih poročil sami seznanjajo pristojne institucije in javnost s svojim delom, tako da problematika njihovega poslovanja ne more biti predmet analize v tem gradivu.

Za potrebe ocene njihovega vpliva na učinkovitost sodstva je pomembno ugotoviti, da je Državno tožilstvo RS na vseh stopnjah v zadnjem obdobju svoje zaostanke bistveno zmanjšalo, tako da je v posamezni fazi kazenskih zadev tožilsko delo opravljeno praviloma v treh mesecih. Tako je mogoče oceniti, da delo tožilstva ne vpliva zaviralno na delo sodišča.

Nekoliko drugače je pri državnem pravobranilstvu, ki je tudi zelo obremenjeno z vrsto zadev, o katerih v končni fazi odločajo sodišča. Znane so ocene o (pre)velikem številu sporov, v katere je vključena država, bodisi na "aktivni" ali na "pasivni" strani. Ne more biti predmet tega gradiva končna ocena o primernosti obsega in trajanja postopkov pri pravobranilstvu, predvsem tudi z vidika njegove vloge kot "odvetnika države" in vezanosti na navodila pristojnih državnih organov. Možno pa je ugotoviti, da bi učinkovitejše, predvsem bolj selektivno delo pravobranilcev z večjimi pooblastili za poravnavanje v postopkih, lahko pomembno zmanjšalo obremenitev sodišč in s tem prispevalo k odpravi zaostankov.

Sodelovanje notarjev, odvetnikov in drugih poklicev je že ocenjeno pri opisu normativnih podlag za njihovo delo. K večji dostopnosti storitev bi nedvomno prispevala razširitev notarske mreže, na področju izvršbe pa povečanje števila izvršiteljev, potem ko bo s spremembami zakona ustrezno opredeljena zahtevana stopnja izobrazbe in preoblikovana ureditev plačevanja njihovih storitev. Glede ostalih organov, ki sodelujejo v postopkih, je njihovo število in obseg opravljenega dela ustrezen potrebam sodstva.

Kar zadeva plačilo za pravne storitve, je pristojno Ministrstvo za pravosodje glede tega, kakor tudi pri sodnih taksah, dosledno uveljavljalo omejevalni pristop, tako da cena ne bi ovirala možnosti dostopa do sodišča in sodnika.

Izjemne primere ustrezno ureja Zakon o brezplačni pravni pomoči neposredno (za odvetniške in notarske storitve) ali posredno (taksa, predujmi, stroški postopka).

3.8.) Sodelovanje med organi vseh vej oblasti pri izvrševanju sodne funkcije

Ta del problematike je že vsebovan v gradivu, tako z vidika povezanosti v okviru načela delitve oblasti, kakor z vidika sodelovanja drugih organov v sodnih postopkih.

Ker pa je medsebojno obveščanje, sodelovanje in skupno oblikovanje ter preverjanje rešitev, ki so v pristojnosti različnih organov (npr. zakonodaja, podzakonski akti, kadrovske odločitve) nujno, je v zaključnem delu gradiva predlagano spremljanje izvrševanja usmeritev in programov za odpravo zaostankov tudi glede ugotovitev iz tega gradiva.

V. UKREPI ZA ODPRAVO IN PREPREČEVANJE ZAOSTANKOV

Skladno z navedeno oceno vzrokov in razlogov za sodne zaostanke so v povzetku v obliki usmeritev opredeljeni že opisani ali nakazani ukrepi in naloge za njihovo uresničitev.

1.) ZAKONODAJNO PODROČJE

- S spremembami Zakona o sodniški službi, ki bodo omogočile učinkovanje sprememb Zakona o sodiščih in Sodnega reda je možno prispevati k povečanju storilnosti sodnikov, sodnega osebja in sodišč. To je možno doseči:
  - z zagotovitvijo stalnosti sodnikov, predvsem na sodiščih nižjega položaja tako, da se zagotovi poleg napredovanja na sodišče višjega položaja tudi dovolj stimulatивно napredovanje v nazivu na istem sodišču, z višjo plačo, z možnostjo dodatnega izobraževanja in z drugimi vzpodbudami sodnikom, da sodniško kariero nadaljujejo na isti stopnji in na istem področju sojenja, pri tem pa še posebej s specializacijo na posameznih ožjih strokovnih področjih,
  - z večjo mobilnostjo v smislu predodelitev v obstoječih in novih oblikah, s čimer se lahko zagotovi tudi nadomestitev sodnikov oz. sodnic, ki so dalj časa odsotni npr. zaradi porodniškega dopusta, bolniškega dopusta ali iz drugih razlogov,
  - z dodatnim nagrajevanjem povečanega obsega dela,
  - z vzpostavitvijo ustreznih meril za ugotavljanje pričakovanega obsega dela glede na izkušnje pri uporabi dosedanjih,
  - z ustrežnejšim nadzorom in poudarjenim, doslednim upoštevanjem učinkovitosti sodnikovega dela pri ocenjevanju in napredovanju,
  - z uvedbo učinkovitejših možnosti službenega nadzora in uveljavljanja disciplinske odgovornosti,
  - z razbremenitvijo sodnikov z oblikovanjem novih poklicnih profilov sodniških pomočnikov in strokovnih sodelavcev ter aktivnejšim delom pripravnikov,
  - z zvišanjem zahtevnosti in učinkovitosti celotnega sistema izobraževanja v pravosodju v okviru že načrtovanih sprememb pripravništva in pravniškega državnega izpita ter usposabljanja za vstop v pravosodne poklice.

- Spremembe na področju materialno pravne zakonodaje kratkoročno ne vplivajo bistveno na učinkovitost sodišč, z izjemo morebitne prerazdelitve pristojnosti glede kaznivih dejanj in prekrškov na kazenskem področju. Na civilnem področju spremembe v prvem obdobju po uveljavitvi praviloma celo podaljšujejo trajanje postopkov, dokler se ne oblikuje stalna oz. inštančno preizkušena sodna praksa. Na zmanjšanje pripada zadev pa bi lahko vplivala obveznost predlagatelja kakršne koli nove oblike sodnega varstva pravic, da opredeli način zagotavljanja vseh pogojev za reševanje povečanega pripada zadev.
- Na kazenskem področju je potrebno nadaljevati s pripravami na sprejem novega Zakona o kazenskem postopku. Potrebno bo dolgoročno oblikovati učinkovit predkazenski postopek, ki bo zagotavljal tudi ustrezno varstvo položaja in interesov posameznih udeležencev. Poleg dosedanjih bo potrebno opredeliti še nove oblike obsodnega reševanja sporov in skrajšanih postopkov, ter zagotoviti večjo disciplino udeležencev, kar lahko dolgoročno razbremeni sodišča in zmanjša zaostanke. Hkrati bo s sistemskimi spremembami nujno zagotoviti hitrejše in učinkovitejše delo in odpravo zaostankov ter ustrezno izterjavo na celotnem področju prekrškov.

Problem zasedbe najbolj izpostavljenih mest kazenskih sodnikov, predvsem na okrožnih sodiščih, bo potrebno reševati z uvedbo specializacije za najzahtevnejše zadeve, tudi v povezavi z določitvijo enega ali le nekaj stvarno pristojnih sodišč z možnostjo izvrševanja pristojnosti na širšem območju in z uvedbo dodatkov k plači zaradi posebne zahtevnosti in izpostavljenosti teh sodnikov.

- Na klasičnem civilnem področju je zmanjšanje pripada zadev možno doseči s primernimi postopki poravnavanja in mirnega reševanja sporov (oz. arbitraž na področju delovnih sporov), zmanjšanim obsegom uradnih preizkusov sodnih odločb in z določbami, ki bodo omogočile dokončno reševanje pravnih "eni poti" skozi vse sodne stopnje.
- Spremenjena razmejitev pristojnosti med okrajnimi in okrožnimi sodišči na pravnem področju bi morala zagotoviti podlago za ustrežnejše strokovno in poklicno napredovanje in za odpravo zaostankov z večjo mobilnostjo sodnikov, kar je možno dolgoročno zagotoviti ob zmanjšanju zaostankov in z ustrezno spremembo sistemizacij sodnikov in sodnega osebja.
- Na področju izvršilnih postopkov in zavarovanja je z načrtovanimi spremembami zakona in podzakonskih aktov možno kratkoročno bistveno zmanjšati zaostanke in povečati učinkovitost in avtoriteto celotnega sodnega sistema.
- Na zemljiškoknjižnem področju je z nadaljevanjem prenosa v elektronsko zemljiško knjigo nujno bistveno skrajšati postopke in povečati pravno varnost ter s povezavo vseh javnih evidenc in registrov

omogočiti hiter in enostaven dostop do potrebnih podatkov in takojšen vpogled ter pridobitev izpiskov.

- Na upravnem področju je kratkoročno z ustreznimi pripravljeno in izvedenimi organizacijskimi spremembami, povezano s kadrovskimi razporeditvami (strokovni sodelavci, dodeljeni sodniki), možno bistveno skrajšati trajanje postopkov, povečati število rešenih zadev in zmanjšati zaostanke. Dolgoročno bo potrebno preučiti primernost obsega in stopenj sodnega vodstva na tem področju.
- Z ustreznimi spremembami na področju odvetniških tarif, notarskih tarif, mreže notarskih storitev, osebnim vročanjem in ustrezno podlago za izvedbo drugih pravnih in spremljajočih storitev, je možno zagotoviti učinkovitejše delo sodišč ter enostavnejše in cenejše dostopanje strank do sodišča.

2.) PODROČJE IZOBRAŽEVANJA

V okviru že opisanih prizadevanj za reformo izobraževanja v sodstvu in pravosodju v celoti, bo morala biti posebna pozornost namenjena naslednjim ciljem in ukrepom:

- Oblikovanje in izobraževanje novega poklica "sodniškega pomočnika", ki lahko v večji meri razbremeni sodnike enostavnejših strokovnih opravil oz. reševanja manj zahtevnih zadev;
- Ohranitev enotnega pravniškega državnega izpita, z zmanjšano zahtevnostjo glede obveznega izobraževanja v pravosodju in s krajšo pripravniško dobo ter z razširitvijo možnosti njenega opravljanja, z namenom omogočiti pridobitev pravice do zastopanja pred sodišči za vse pravnike, ki to želijo;
- Uvedbo dodatnega državnega pravosodnega izpita kot nadgraditve pravniškega državnega izpita za pridobitev pravice do opravljanja poklica v pravosodju. Delitev izhaja iz ugotovitve, da raven znanja in obseg preizkušanja ne more biti enaka za tiste, ki pred sodišči le občasno zastopajo (npr. pravniki v gospodarstvu, javnih službah) v primerjavi s tistimi, ki zastopajo poklicno (odvetniki, notarji) oz. ki v postopkih odločajo. Izobraževanje za slednje kot "sodniške kandidate" mora biti intenzivnejše, kar je v največji meri povezano s praktičnim delom v pravosodnih organih, njihovo število pa usklajeno z dejanskimi potrebami pravosodja. To bo omogočilo tudi skrajšanje sedanjih dolgih čakalnih dob za opravljanje (prvega) pravniškega državnega izpita.
- Večji poudarek opravljanju mentorstva za pripravnike, kakor tudi za sodniške kandidate z usmerjenim izobraževanjem, preverjanjem, usposobljenosti in primernim upoštevanjem mentorskega dela v okviru ostalih sodniških oziroma pravosodnih dolžnosti oziroma z mentorskimi dodatki.

- Preoblikovanje pripravništva, tako da poleg obveznega praktičnega dela vključuje tudi obvezne in izbirne izobraževalne oblike (predavanja, seminarji, delavnice), v katerih sodelujejo tako pripravniki, ki se izobražujejo pri pravosodnih organih, kakor tisti, ki se izobražujejo pri drugih organih, organizacijah in službah.
- Pri pravniškem državnem izpitu in državnem pravosodnem izpitu večji poudarek preizkušanju sposobnosti uporabe pridobljenega znanja (pisne naloge, reševanje pravnih problemov), kakor tudi preizkušanju ravni splošne izobrazbe, sposobnosti izražanja in psihofizičnih sposobnosti za opravljanje pravosodnih poklicev.
- Organizacijska in kadrovska utrditev sedanjega Centra za izobraževanje v pravosodju v smeri oblikovanja institucije, ki bo poleg sedanjega izobraževanja v okviru pravosodja (za pravosodne poklice) v celoti prevzela tudi izobraževanje za sodniške pomočnike, izobraževanje sodnih pripravnikov in izobraževanje sodniških kandidatov s formalnimi izobraževalnimi in praktičnimi skupinskimi oblikami.

Sprejete usmeritve naj bi omogočale izvedbo reforme s spremembami predpisov, ki urejajo organizacijo, nazive, pogoje in pristojnosti znotraj pravosodnih organov ter dostop do pravosodnih poklicev in brez sprememb procesnih zakonov.

Reforma izobraževanja bi po opravljenih zakonskih spremembah, izdaji podzakonskih aktov in uvedbi novih oblik morala omogočiti višjo raven strokovnosti in kakovosti dela sodnikov, strokovnih sodelavcev, sodniških pomočnikov in drugega sodnega osebja. Vse navedeno bi v končnem rezultatu prispevalo k hitrejšemu zmanjševanju oz. preprečevanju sodnih zaostankov.

3.) SISTEMIZACIJE, KADROVSKE ZASEDBE IN OPREMA SODIŠČ

Ker se število nerešenih zadev na sodiščih prve stopnje zmanjšuje, bo potrebno to upoštevati tudi pri odločanju o predlogih za nove širitve sistemizacij, saj bo po odpravi sodnih zaostankov potreba po sodnikih in drugem osebju manjša, kot je sedaj. Pri tem bo glede na sedanje stanje in glede na usmeritve za spremembo kadrovske strukture v sodstvu, s prenosom dela opravi na strokovno sodno osebje potrebno upoštevati naslednja izhodišča:

- Pri vseh sodiščih bodo spremembe sistemizacije sodnikov in zasedbe odobrene selektivno, v večjem obsegu pa za strokovne sodelavce in sodniške pomočnike, ki lahko v znatni meri razbremenijo sodnike vrste opravi v fazi priprave obravnave in njene strokovno tehnične izvedbe in pri reševanju manj pomembnih zadev ter spremljajočem strokovnem delu.
- Pri morebitnem nadaljnjem širjenju sistemizacije in zasedbe zaradi odprave sodnih zaostankov bo potrebno upoštevati tudi konkretno stanje na posameznih sodiščih, pa tudi predvidene upokojitve. Ker so sodni

zaostanki relativno visoki na Vrhovnem sodišču RS ter na nekaterih višjih sodiščih, kjer je povprečna starost sodnikov višja kot na sodiščih prve stopnje, je na teh sodiščih možna širitev sistemizacije oziroma zasedbe z razpisi, ali pa z dodelitvami sodnikov.

- Take širitve pa bodo le začasne, saj bo po odpravi sodnih zaostankov in zaradi predvidenih upokojitev, število sodnikov možno skrajšati na obseg, s katerim bo moč redno obvladovati tekoči pripad zadev pri posameznem sodišču. Del sodnikov, ki ne bodo polno obremenjeni, pa bo lahko sodeloval pri odpravi zaostankov drugih (nižjih) sodišč v okviru že dogovorjenih oziroma ustrezno spremenjenih oblik dodelitev po zakonu o sodniški službi. To bo omogočilo dosledno uveljaviti, da bo kriterij za določitev števila sodnikov letni pripad zadev na posameznem sodišču.
- Zaostanke pri delu posameznih sodišč, ki bodo ostali, ali do katerih bi še prišlo, bo možno v uveljavljenih ali novih oblikah reševati s povečano mobilnostjo sodnikov v okviru prostovoljnih dodelitev, uvrstitev v posebne skupine "medokrajnih ("mobilnih") sodnikov", v izjemnih primerih pa tudi z odreditvijo začasnega dela pri drugem sodišču, če je to nujno za izvrševanje sodne funkcije ali odpravo zaostankov.
- V skladu z že omenjenimi usmeritvami pri spremembi statusnih predpisov bo potrebno zaključiti ureditev "kariernega sistema" tako, da bo vsakemu sodniku poleg napredovanja na drugo sodišče omogočil ustrezno napredovanje tudi na sodišču položaja, ki ga zaseda in s tem stalno sestavo sodišč. Zato bo potrebno ustrezno oblikovati razpone plač in koeficiente ter tudi z delovnimi pogoji povečati oz. ohranjati interes za delo na sodiščih prve stopnje.
- Poleg mobilnosti sodnikov, je ob pogoju soglasja strank možno predlagati tudi "mobilnost spisov" tako, da dodeljeni sodnik strankam omogoči, da se obravnava ali narok opravi pri "njegovem sodišču", kar poveča stopnjo izrabe prostorov in kadrov sodišč, ki so manj obremenjena.
- Ministrstvo za pravosodje RS in Vrhovno sodišče RS si bosta prizadevala za tesnejše sodelovanje sodnikov v okviru možnih začasnih dodelitev na delo na ministrstvo tako na področju zakonodaje, kot pravosodne uprave in evropskih zadev, kar bo omogočilo neposredno delovno uporabo izkušenj iz sodne prakse na področju oblikovanja boljših normativnih podlag za delo sodstva.
- Ministrstvo za pravosodje si bo v naslednjih letih v sodelovanju z Ministrstvom za finance prizadevalo oblikovati možne nove načine zagotavljanja sredstev za razrešitev prostorske problematike posameznih sodišč, predvsem z dolgoročnimi najemi, povezanimi z odkupom (leasing), dograditvami, nadgraditvami in adaptacijami poslovnih prostorov tako, da bo zagotovljeno potrebam, pomenu in ugledu sodstva ustrezno okolje za delo.

- Ustrezno pozornost bo treba nameniti tudi nadaljnji zagotovitvi opremljenosti s pisarniškim pohištvo, opremo razpravnih dvoran in kabinetov, sodobnimi tehničnimi in komunikacijskimi pripomočki in varovanju zgradb, prostorov in oseb posameznih sodišč.

4.) INFORMATIZACIJA POSLOVANJA SODIŠČ

Na podlagi že dosežene stopnje informatizacije poslovanja sodišč, kakor je opisana v gradivu, je za potrebe nadaljnje odprave zaostankov in povečanje učinkovitosti dela sodišč možno opredeliti naslednje smeri razvoja in naloge na tem področju :

- Pravni informacijski sistem bo potrebno vzdrževati in sproti dopolnjevati z informacijami iz pravne literature in judikature, tako da bodo sodnikom na najsodobnejši način (vključno z elektronsko obliko in intranetom) in tekoče dostopne vse strokovne podlage za njihovo odločanje. Pri tem bo pravni informacijski sistem potrebno in možno tudi povezati z obstoječimi in novimi bazami podatkov, pomembnih za podporo dela sodišč, kakor je navedeno v nadaljevanju.
- Nadaljevati in dokončati bo potrebno projekt elektronskega vodenja zemljiške knjige. Po njegovem dokončanju bo potrebno omogočiti ustrezen javni dostop do podatkov zemljiške knjige v elektronski obliki, enako tudi do podatkov sodnega registra. Obe javni knjigi bo potrebno dokončno povezati tudi z informacijskim sistemom za podporo dela sodišč in z drugimi registri in evidencami podatkov, kar bo omogočilo tekoče izmenjevanje in dopolnjevanje podatkov v najsodobnejših oblikah in olajšalo poslovanje strank in organov.
- Na področju elektronskega poslovanja sodišč (tehnološke podpore sodnemu poslovanju v ožjem smislu) bo potrebno nadaljevati z realizacijo programa, ki ga je sprejel Svet uporabnikov in zajema konkretne naloge s področja posameznih sodnih vpisnikov (pravdne, kazenske, sodno upravne in upravne zadeve ter nato še ostale zadeve) in njihove zaokrožitve, vključno s pripravo analize za zamenjavo operacijskega sistema in vzpostavitve lokalnih računalniških mrež na novih lokacijah sodišč.
- Hkrati s preučitvijo pravnih podlag za elektronsko poslovanje, vključno s potrebnimi spremembami sodnega reda, bo treba dopolniti strategijo nadaljnjega razvoja, ki bo obsegala predvsem usklajene informacijsko tehnične in procesno pravne oblike poslovanja s strankami, priprave in posredovanja sodnih pisanj, vlaganja in vročanja pošiljk, avdiovizuelnega snemanja in elektronskega spremljanja obravnave in narokov z izdelavo in posredovanjem sodnih zapisnikov na sodobnih nosilcih podatkov in oblikovanjem ustreznih možnosti za elektronsko plačevanje sodnih taks. Pri tem bo nujno preučiti tudi možnosti za uvedbo posebnih vrst sodnih postopkov, ki ne bi bili primerni le z vidika pospešitve in razbremenitve dela sodnikov, pač pa tudi zaradi širšega uvajanja elektronskega poslovanja. Gre za mandatne postopke tako v civilnem kot na kazensko

pravnem področju s procesnimi akti, posredovanimi na elektronskih obrazcih in po elektronski pošti in z enakim načinom izdelovanja in vročanja sodnih odločb oz. pravnih sredstev.

5.) DRUGA PODROČJA, KI VPLIVAJO NA DELO SODIŠČ

V okviru že oblikovanih usmeritev z drugih področij, ki vplivajo na delo sodišč, je potrebno v tem povzetku posebej poudariti:

- Za dvig strokovnosti, izvajanje nadzorstvenih pristojnosti in kot podlaga za organizacijske ter druge izboljšave bo znotraj sodstva potrebno nameniti večjo pozornost pregledu poslovanja nižjih sodišč v okviru zakonskih pooblastil višjih sodišč in brez kakršnega koli poseganja v neodvisnost sodniške funkcije.
- Organizacijske rešitve morajo biti predmet stalnega preverjanja in preizkušanja, tudi posebnega strokovnega in znanstvenega obravnavanje, saj dajejo široke možnosti izboljšanja dela z ukrepi znotraj sodstva samega. Tako npr. z uvedbo specializacij, ustrezne notranje organizacije, oblikovanja oddelkov, ki omogočajo učinkovito vodenje in nadzor dela, povezovanjem sodnikov in sodnega osebja z namenom optimalne delitve dela ob razbremenjevanju sodne funkcije, mentorstvom, vključevanjem pripravnikom v delo, strokovnim povezovanjem in drugimi ukrepi.
- Ukrepi in spremembe na drugih področjih so že vsebovani v predhodnih ugotovitvah in ocenah.

VI. SPREMLJANJE IZVRŠEVANJA USMERITEV IN PROGRAMOV ZA ODPRAVO ZAOSTANKOV

Pristojnosti pri odpravi zaostankov in odgovornosti zadevajo vse tri veje oblasti. Zakonodajno v okviru sprejemanja predpisov oz. določanja okvirov za njihovo izdajanje, kar neposredno vpliva na obseg in na vsebino dela sodišč, v veliki meri pa tudi na delovne pogoje. Izvršilno, ki predvsem v okviru pristojnosti Ministrstva za pravosodje in Ministrstva za finance zagotavlja, načrtuje ali predlaga pogoje za izvrševanje sodne funkcije v najširšem smislu (kadrovski, finančni, glede opremljenosti, podzakonski normativni itd.). Seveda tudi sodno, ki neposredno izvaja, organizira in nadzoruje izvrševanje sodne funkcije. V širšem okviru (glede na povezanost organov pravosodja) imajo pristojnosti, možnosti vplivanja in deloma tudi odgovornosti na tem področju drugi pravosodni organi, državna tožilstva, državna pravobranilstva, odvetništvo, notariat, pa tudi izvajalci strokovnih storitev, ki so ozko povezane z delom sodstva in pravosodja (izvedenci, cenilci, tolmači, izvršitelji, vročevalci, stečajni upravitelji...). V širšem smislu na delo pravosodja vplivajo tudi drugi državni organi, tako upravni organi, ki dajejo podlago za sodni nadzor upravnega odločanja (Upravno sodišče RS, Vrhovno sodišče RS), nosilci javnih pooblastil in vsi ostali, ki s svojim delovanjem povzročajo oz. omogočajo potrebo po sodnem odločanju.

Izhajajoč iz načela delitve oblasti in navedenih ugotovitev o prepletenosti vplivov in odgovornosti za stanje v sodstvu in s tem tudi za sodne zaostanke, je potrebno zagotoviti ustrezno sodelovanje, medsebojno obveščanje in posvetovanje. Priprava tega gradiva je le ena izmed oblik takega povezovanja, ki posebnih formalnih normativnih okvirov nima in ne more imeti.

Pričakovati je, da se bo tako sodelovanje nadaljevalo pri spremljanju vseh aktivnosti, ki so že bile opravljene ali bodo na podlagi tega in drugih programov še potekale za odpravo zaostankov in trajno za preprečitev njihovega nastajanja in učinkovito delo sodišč v vseh možnih oblikah.

Potekati bo moralo v okviru njihovih pristojnosti tudi z udeležbo Državnega zbora RS, posebej njegovega Odbora za notranjo politiko, Državnega sveta RS, Sodnega sveta, Državnega tožilstva RS, Državnega pravobranilstva RS, Odvetniške in Notarske zbornice RS, pri obravnavanju posameznih vprašanj pa tudi s sodelovanjem predstavnikov vseh drugih organov, organizacij in poklicev, ter društev in civilno družbenih organizacij, ki so povezani z delom sodstva.

Priloge: statistične preglednice P 1 - P 9 in F-1, ki predstavljajo sestavni del tega gradiva

Številka: 702-4/01
Ljubljana, dne 29.04.2002

Številka:
Ljubljana, dne 29.04.2002

**Po pooblastilu Vlade RS
Ministrstvo za pravosodje RS**

Vrhovno sodišče RS

**minister
mag. Ivan Bizjak**

**predsednik
mag. Mitja Deisinger**